

**UCHWAŁA NR XX/250/13
RADY MIEJSKIEJ W KRYNICY MORSKIEJ**

z dnia 19 czerwca 2013 r.

w sprawie przyjęcia "Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Miasta Krynica Morska na lata 2013 - 2016"

Na podstawie art.87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 ze zmianami), w związku z art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 roku Nr 142, poz. 1591 ze zmianami), Rada Miejska uchwala co następuje:

§ 1.

Po uzyskaniu opinii Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przyjmuje się „Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Miasta Krynica Morska na lata 2013 - 2016”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Krynica Morska.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego

Przewodnicząca Rady
Miejskiej

Teresa Pawłowska

Załącznik do Uchwały Nr
Rady Miejskiej w Krynicy Morskiej
z dnia

**GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
GMINY KRYNICA MORSKA
na lata 2013-2016**

Gdańsk, grudzień 2012

SPORZADZAJĄCY

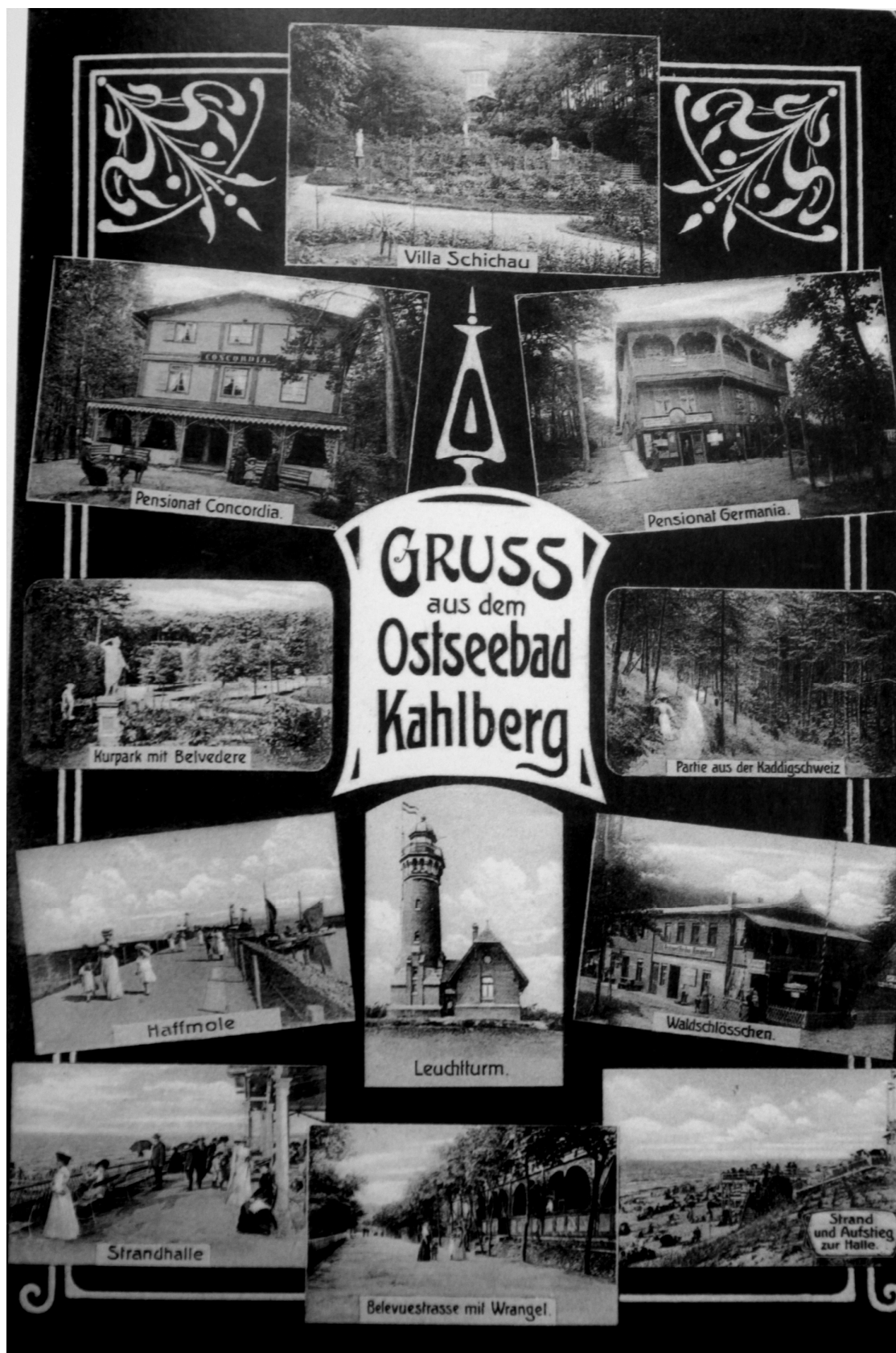
Burmistrz Miasta Krynica Morska
Adam Ostrowski
Urząd Miasta Krynica Morska
ul. Górników 15
82 – 120 Krynica Morska

Autor opracowania:
mgr inż. arch. Małgorzata Mleczko

SPIS TRESCI:

1. Wstęp
2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami w Polsce
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami
 - 3.1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej
 - 3.2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
 - 3.3. Ustawa o samorządzie gminnym
 - 3.4. Inne ustawy
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami
 - 4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 5.1. Relacja gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)
 - 5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego miasta
 - 5.2.1. Ogólna charakterystyka Gminy Krynica Morska
 - 5.2.2. Zarys historii i rozwoju przestrzennego Krynicy Morskiej
 - 5.2.3. Krajobraz kulturowy
 - 5.2.3.1. Zespoły urbanistyczne i ruralistyczne
 - 5.2.3.2. Obiekty architektury i budownictwa
 - 5.2.3.3. Obiekty sakralne
 - 5.2.3.4. Obiekty użyteczności publicznej
 - 5.2.3.5. Zespół latarni morskiej
 - 5.2.3.6. Cmentarze
 - 5.2.3.7. Zabytkowe zespoły zieleni
 - 5.2.4. Zabytki ruchome
 - 5.2.5. Zabytki archeologiczne
 - 5.2.6. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych
 - 5.2.7. Dziedzictwo niematerialne
 - 5.2.8. Zabytki o największym znaczeniu dla gminy
 - 5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony
 - 5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków
 - 5.5. Zabytki o największym znaczeniu dla miasta
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego miasta. Analiza szans i zagrożeń
7. Założenia programowe
8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami
9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami
10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami
 - 10.1. Publiczne źródła finansowania
 - 10.2. Środki pomocowe
11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków
12. Aneks:

- ZAŁĄCZNIK NR 1. OBIEKTY WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW - ZBIÓR FOTOGRAFI
 ZAŁĄCZNIK NR 2. WYKAZ OBIEKTÓW FIGURUJĄCYCH W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW
 ZAŁĄCZNIK NR 3. WYKAZ „BIAŁYCH KART”
 ZAŁĄCZNIK NR 4. WYKAZ KART CMENTARZY

1. Wstęp

Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Miasta Krynica Morska jest podstawowym dokumentem służącym podejmowaniu działań dotyczących inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego (określa warunki i sposoby finansowania planowanych działań) oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego przez jednostki samorządu terytorialnego. Przyjęcie Programu Opieki nad Zabytkami umożliwia samorządowi gminy wykonywanie zadań własnych w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami we współdziałaniu z właścicielami i użytkownikami zabytków, społecznościami lokalnymi i administracją państwową oraz innymi podmiotami zainteresowanymi dziedzictwem kulturowym.

Wskazane w niniejszym dokumencie kierunki działań są zgodne z krajowymi, wojewódzkimi i gminnymi dokumentami programowymi oraz odpowiadają aktualnym ustawowym regulacjom z dziedziny ochrony zabytków w Polsce. Program opieki obejmuje jedynie postanowienia wynikające z innych form ochrony zabytków i nie stanowi formy aktu prawa wiążącego.

Ilekoć w tekście jest mowa o programie opieki, oznacza to Program Opieki nad Zabytkami Gminy Miasta Krynica Morska na lata 2013-2016.

2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami w Polsce.

Podstawą prawną niniejszego opracowania jest Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 238, poz. 2390, z 2006 r. Nr 50, poz. 362 i Nr 126, poz. 875, z 2007 r. Nr 192, poz. 1394, z 2009 r. Nr 31, poz. 206 i Nr 97, poz. 804 oraz z 2010 r. Nr 75, poz. 474, Nr 130, poz. 871).

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr 162, poz. 1568 z późn. zm.) Burmistrz Miasta sporządza na okres 4 lat Gminny program opieki nad zabytkami, który przyjmuje rada gminy, po uzyskaniu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Program ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym, a po dwóch latach od ogłoszenia programu Burmistrz Miasta sporządza sprawozdanie z jego realizacji i przedstawia je radzie gminy. Ponadto w trakcie realizacji programu niezbędny jest monitoring, który na bieżąco (zgodnie z nowymi uwarunkowaniami prawnymi, społecznymi czy gospodarczymi) będzie precyzował bądź modyfikował założone cele.

W myśl art. 87 ust.2 w/w ustawy program ma na celu, w szczególności:

- a. włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- b. uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- c. zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- d. wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- e. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- f. określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- g. podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami powinno się aktualizować co 4 lata z myślą o zmianach zachodzących w uwarunkowaniach prawnych, administracyjnych i stanie zachowania zabytkowej substancji.

W programie należy ustalić uwarunkowania dotyczące organizacji i finansowania działań wykonywanych w celu ochrony środowiska kulturowego, jak również odpowiednie szkolenia mieszkańców z zakresu ochrony oraz kształtowanie ich świadomości, tożsamości terytorialnej.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami

Obowiązujące uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami będące podstawą do sporządzenia niniejszego programu opieki:

3.1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polski ochrona zabytków jest obowiązkiem państwa i każdego obywatela. Zgodnie z art. 5 Konstytucji RP: „Rzeczpospolita Polska (...) strzeże dziedzictwa narodowego (...)” oraz zgodnie z art. 6 Konstytucji RP „(...) stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju”. Art. 82 Konstytucji wskazuje, iż obowiązkiem Obywatela (...) jest troska o dobro wspólne” oraz w myśl art. 86 „ (...) dbanie o stan środowiska” i odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie.

3.2. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. O ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

(Dz. U. z 2003 r. Nr 162, poz. 1568, Dz. U. z 2004 r. Nr 96, poz. 959 i Nr 238, poz. 2390, z 2006 r. Nr 50, poz. 362 i Nr 126, poz. 875, z 2007 r. Nr 192, poz. 1394, z 2009 r. Nr 31, poz. 206 i Nr 97, poz. 804 oraz z 2010 r. Nr 75, poz. 474, Nr 130, poz. 871).

Powyższa Ustawa jest aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce. Przy opracowywaniu programu opieki nad zabytkami uwzględniono następujące przepisy niniejszej ustawy:

art. 3, 4, 6, 7, 16 ust. 1, art. 17, 18, 19, 20, 21, 22 oraz art. 87;

Zgodnie z art. 3. ustawy użyte w programie opieki określenia oznaczają odpowiednio:

- 1) zabytek - nieruchomość lub rzecz ruchomą, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową;
- 2) zabytek nieruchomy - nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości, o których mowa w pkt 1;
- 3) zabytek ruchomy - rzecz ruchomą, jej część lub zespół rzeczy ruchomych, o których mowa w pkt 1;
- 4) zabytek archeologiczny - zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem;
- 5) instytucja kultury wyspecjalizowana w opiece nad zabytkami – instytucję kultury w rozumieniu przepisów o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, której celem statutowym jest sprawowanie opieki nad zabytkami;
- 6) prace konserwatorskie - działania mające na celu zabezpieczenie i utrwalenie substancji zabytku, zahamowanie procesów jego destrukcji oraz dokumentowanie tych działań;
- 7) prace restauratorskie - działania mające na celu wyeksponowanie wartości artystycznych i estetycznych zabytku, w tym, jeżeli istnieje taka potrzeba, uzupełnienie lub odtworzenie jego części, oraz dokumentowanie tych działań;
- 8) roboty budowlane - roboty budowlane w rozumieniu przepisów Prawa budowlanego, podejmowane przy zabytku lub w otoczeniu zabytku;
- 9) badania konserwatorskie - działania mające na celu rozpoznanie historii i funkcji zabytku, ustalenie użytych do jego wykonania materiałów i zastosowanych technologii, określenie stanu zachowania tego zabytku oraz opracowanie diagnozy, projektu i programu prac konserwatorskich, a jeżeli istnieje taka potrzeba, również programu prac restauratorskich;

- 10) badania architektoniczne - działania ingerujące w substancję zabytku, mające na celu rozpoznanie i udokumentowanie pierwotnej formy obiektu budowlanego oraz ustalenie zakresu jego kolejnych przekształceń;
- 11) badania archeologiczne - działania mające na celu odkrycie, rozpoznanie, udokumentowanie i zabezpieczenie zabytku archeologicznego;
- 12) historyczny układ urbanistyczny lub ruralistyczny - przestrzenne założenie miejskie lub wiejskie, zawierające zespoły budowlane, pojedyncze budynki i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczone w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych, w tym ulic lub sieci dróg;
- 13) historyczny zespół budowlany - powiązaną przestrzennie grupę budynków wyodrębnioną ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi;
- 14) krajobraz kulturowy - przestrzeń historycznie ukształtowaną w wyniku działalności człowieka, zawierającą wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze;
- 15) otoczenie - teren wokół lub przy zabytku wyznaczony w decyzji o wpisie tego terenu do rejestru zabytków w celu ochrony wartości widokowych zabytku oraz jego ochrony przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych.

Ochrona zabytków według art. 4. Ustawy polega w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu: zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie, zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków, udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków; przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę; kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków oraz uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania (**art. 6** ustawy) zabytki nieruchome będące, w szczególności: krajobrazami kulturowymi, układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi, dziełami architektury i budownictwa, obiektami techniki, cmentarzami, parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni, miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji jak również: zabytki ruchome, zabytki archeologiczne. Ochronie mogą podlegać również nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Formami ochrony zabytków zgodnie z art. 7 Ustawy są: wpis do rejestru zabytków, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego, ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Zgodnie z **art. 16. 1.** rada gminy, po zasięgnięciu opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej. Na terenie parku kulturowego lub jego części w myśl **art. 17. 1.** mogą być ustanowione zakazy i ograniczenia dotyczące:

- 1) prowadzenia robót budowlanych oraz działalności przemysłowej, rolniczej, hodowlanej, handlowej lub usługowej;
 - 2) zmiany sposobu korzystania z zabytków nieruchomości;
 - 3) umieszczania tablic, napisów, ogłoszeń reklamowych i innych znaków niezwiązanych z ochroną parku kulturowego, z wyjątkiem znaków drogowych i znaków związanych z ochroną porządku i bezpieczeństwa publicznego, z zastrzeżeniem art. 12 ust. 1;
 - 4) składowania lub magazynowania odpadów.
2. W razie ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości na skutek ustanowienia zakazów i ograniczeń, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 131-134 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 i Nr 115, poz. 1229, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271 i Nr 233, poz. 1957 oraz z 2003 r. Nr 46, poz. 392, Nr 80, poz. 717 i 721).

Wedle **art. 18.** 1. Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, strategii rozwoju województw, planów zagospodarowania przestrzennego województw, planu zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej, analiz i studiów z zakresu zagospodarowania przestrzennego powiatu, strategii rozwoju gmin, studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego albo decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

2. W koncepcji, strategiach, analizach, planach i studiach, o których mowa w ust. 1, w szczególności:

- 1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu;
- 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniające opiekę nad zabytkami.

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego zgodnie z **art. 19.** 1. uwzględnia się, w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków;
- 3) parków kulturowych.

1a. W decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego uwzględnia się w szczególności ochronę:

- 1) zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru i ich otoczenia;
- 2) innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

2. W przypadku, gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1.

3. W studium i planie, o których mowa w ust. 1, ustala się, w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone

ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego zgodnie z **art. 20** ustawy podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków w zakresie kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

W myśl Art. 21 ustawy ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzania programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta) zgodnie z art. 22 ust. 4 prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości znajdujących się na terenie gminy. W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte: zabytki nieruchome wpisane do rejestru, inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków, inne zabytki nieruchome wyznaczone przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w porozumieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

Włączenie karty ewidencyjnej zabytku ruchomego niewpisanego do rejestru do wojewódzkiej ewidencji zabytków prowadzonej przez Wojewódzkiego Konserwatora zabytków może nastąpić za zgodą właściciela tego zabytku art.2 ust. 3. Generalny Konserwator Zabytków prowadzi krajową ewidencję zabytków w formie zbioru kart ewidencyjnych zabytków znajdujących się w wojewódzkich ewidencjach zabytków.

3.3. Ustawa o samorządzie gminnym

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. W art. 7 ust. 1, pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r., Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.) zostały określone zadania własne gminy tj.: „zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy. W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami”.

3.4. Inne ustawy

Ustawy zawierające uwarunkowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami:

- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst jednolity Dz.U. z 2006 r. Nr 156, poz. 1118 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92, poz. 880),
- ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz.U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity Dz.U. z 2001 Nr 13, poz. 123),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.).

4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Krajowy program opieki nad zabytkami -Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004–2013. Uzupelnienia Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004–2020 (dokument wdrozeniowy: Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego na lata 2004 -2013)“ jest dokumentem rządowym w którego ramach określono misję mecenatu państwa w daleko pojmowanej sferze kultur. Misję stanowi:

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ KULTURY JAKO NAJWYŻSZEJ WARTOŚCI PRZENOSZONEJ PONAD POKOLENIAMI, OKREŚLAJĄCEJ CAŁOKSZTAŁT HISTORYCZNEGO I CYWILIZACYJNEGO DOROBKU POLSKI, WARTOŚCI WARUNKUJĄCEJ TOŻSAMOŚĆ NARODOWĄ I ZAPEWNIĄCEJ CIĄGŁOŚĆ TRADYCJI I ROZWÓJ REGIONÓW.

Analiza w/w strategii w sferze ochrony zabytków wykazała, iż jest ona istotnym czynnikiem rozwoju społecznego i ekonomicznego (niejako stymulatorem rozwoju) oraz ma wpływ na kształtowanie się demokratycznych instytucji państwa, a zatem zasługuje na ważne miejsce w polityce gospodarczej państwa oraz strategii jego rozwoju.

Podstawą jest zwiększenie poziomu aktywności w sferze kultury na szczeblu regionalnym, a zatem włączenie zadań z zakresu kultury w plan rozwoju regionu, jako czynnika wpływającego na poprawę jakości potencjału regionu w dziedzinie kapitału intelektualnego i społecznego. „Przygotowanie do tej aktywności jest ważne dla pozyskiwania funduszy Unii Europejskiej (w tym również z edycji INTERREG). Założenia strategii to min:

- powiązanie kultury z rozwojem gospodarczym i dochodami regionów poprzez kształtowanie zintegrowanych produktów turystycznych wykorzystujących i działających na rzecz dziedzictwa kulturowego;
- zinstytucjonalizowanie platformy współpracy pomiędzy państwem, a samorządami oraz usprawnienie możliwości tworzenia i prowadzenia wspólnych instytucji i inwestycji w sferze kultury;
- motywowanie samorządów terytorialnych do działań z zakresu realizacji polityki kulturalnej państwa w regionach przez Ministra Kultury, który powinien sprawować mecenat nad ich działalnością;
- wzrost partycypacji społecznej w sferze odpowiedzialności za kulturę, m.in. poprzez uspołecznienie decyzji podejmowanych w sferze kultury w regionach (lokalne strategie kulturalne, społeczne ciała opiniujące funkcjonowanie instytucji kultury);
- Wzrost roli organizacji pozarządowych poprzez udostępnienie im środków publicznych na zadania w sferze kultury;
- Praca na rzecz unowocześniania procesu zarządzania sferą kultury i usług

„Rola Ministra Kultury oraz jednostek samorządu terytorialnego jest motywowanie społeczności do partycypacji w funkcjonowaniu sfery kultury, w tym do dobrowolnego udziału w finansowaniu instytucji i wydarzeń kulturalnych oraz twórców za pomocą stworzonych narzędzi podatkowych. W tym celu Minister Kultury i samorządy powinny rozszerzyć obowiązki odpowiednich komórek swoich urzędów w zakresie promocji

społecznej odpowiedzialności obywateli za kulturę (wspólne kampanie promocyjne, powstawanie społecznych paneli eksperckich i ciał doradczych związanych z możliwością pozyskania dodatkowych funduszy na kulturę w regionach)."¹

Dokument wdrożeniowy: Narodowy Program Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego na lata 2004–2013 ma na celu: „materialną poprawę stanu zabytków, ich adaptację i rewitalizację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców, turystów i inwestorów”,² co pozwoli na zwiększenie atrakcyjności regionów, a także wykorzystanie przez nie potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym.

4.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

Analiza wyszczególnionych opracowań strategicznych i planistycznych sporządzonych dla obszaru województwa i powiatu pod kątem znaczenia ich zapisów dla ochrony dziedzictwa kulturowego gminy.

A. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Problematyka ochrony i opieki nad zabytkami na poziomie województwa została zawarta w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 i przyjęta Uchwałą nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 roku.

Jednym z kluczowych celów rozwoju zgodnie ze strategią jest nowoczesna gospodarka, a w tym unikatowa oferta turystyczna i kulturalna. Opracowanie zwraca uwagę na walory naturalne oraz zasoby dziedzictwa kulturowego, których potencjał nie jest wystarczająco wykorzystywany, między innymi przez brak indywidualnych produktów/ pakietów turystycznych regionu (opartych na zasobach dziedzictwa kulturowego i tożsamości regionalnej budowanej na fundamencie poszanowania bogatej spuścizny historycznej oraz tradycji). Do realizacji założeń strategii niezbędna jest: silna współpraca pomiędzy branżami turystycznymi i kulturalnymi, wyeksponowanie i wykorzystywanie w sposób racjonalny, efektywny i zróżnicowany unikatowych walorów naturalnych, kulturalnych i dziedzictwa kulturowego oraz wzmocnienia wizerunku regionu, większa rozpoznawalność i spójność kluczowych regionalnych marek turystycznych i kulturalnych. Pożądana jest również całoroczna, kompleksowa oraz atrakcyjna oferta turystyczna i kulturalna.

Strategia podkreśla, że dla wykorzystania potencjału dziedzictwa kulturowego województwa niezbędna jest spójna i konsekwentnie realizowana promocja, która wzmocniłaby świadomość historyczną i tożsamość regionalną oraz podniosłaby atrakcyjność inwestycyjno – osiedleńczą oraz turystyczną regionu (wspieranie rozwoju rybołówstwa i przetwórstwa ryb, restrukturyzacja obszarów związanych z rybołówstwem oraz tworzenie warunków dla koncentracji hurtowego handlu rybami w wybudowanych ze środków publicznych giełdach rybnych).

Gminny Program Opieki Nad Zabytkami dla Gminy Miasta Krynica Morska 2013- 2016 jest zgodny ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020.

¹ Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004–2013, s. 115

² Narodowa Strategia Rozwoju Kultury na lata 2004–2013, s. 139

B. Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013

Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013 przyjęty przez Zarząd Województwa Pomorskiego w dniu 2 października 2007 r. W 2010 roku został zaktualizowany (Dz. U. Woj. Pom. Nr 134 z dnia 4 listopada 2010 r., poz. 2588) o zmiany zaproponowane przez Zarząd Województwa Pomorskiego i zatwierdzony przez Komisję Europejską w dniu 3 września 2010r.

Podobnie jak w Strategii Rozwoju Województwa w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Pomorskiego celem zasadniczym jest poprawa konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i dostępności przestrzennej województwa przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Miasta Krynica Morska 2013-2016 zgodny jest z zapisami Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013.

C. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego przyjęty został przez Sejmik Województwa Pomorskiego w dniu 30 września 2002 r. uchwałą Nr 639/XLVI/02, a następnie zmieniony w dniu 26 października 2009 uchwałą Nr 1004/XXXIX/2009 (Dz. U. Woj. Pom. Nr 172 z dnia 16 grudnia 2009 r., poz. 3361).

W dokumencie uznano, że potrzeba rozwoju zrównoważonego i równoprawnego traktowania ochrony środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu stanowi przesłankę dla ochrony walorów przestrzeni województwa. Kierunek rozwoju zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego w zakresie dziedzictwa kulturowego dotyczy ochrony i odnowy charakterystycznych zasobów dziedzictwa kulturowego regionu, m.in.: układów urbanistycznych i ruralistycznych, dziedzictwa morskiego i rzeczno, dziedzictwa budownictwa ceglanego i drewnianego, kultury materialnej portów morskich i rzecznych, wsi rybackich oraz zespołów zieleni urządzonej.

Ponadto wskazano, iż w planach zagospodarowania przestrzennego powinno się obejmować ochroną ocalałe obiekty dziedzictwa kulturowego i wykorzystywać je, jako wzorzec w kształtowaniu lokalnej przestrzeni, a także bazy dla tworzenia instytucji kultury.

Ochrona elementów dziedzictwa kulturowego jest częścią składową procesu kształtowania i ochrony ładu przestrzennego, dlatego też **zadaniem polityki przestrzennej jest:** zachowanie i eksponowanie przestrzennych świadectw tradycji morskich kraju i województwa, najwartościowszych zespołów i obiektów środowiska kulturowego, wzmacniających wizerunek regionu, jako integralnego elementu środowiska kulturowego Europy Bałtyckiej oraz zachowanie różnorodności kulturowej województwa oraz zapewnienie dostępności zasobów i walorów dziedzictwa kulturowego jako atutu w rozwoju zrównoważonym i konkurencyjności przestrzeni województwa.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- Ochrona różnorodności dziedzictwa kulturowego wykształconego w wyniku wielu procesów kulturowych
- Ochrona zachowanych zespołów obiektów zabytkowych o wyrazistej tożsamości – nawet, jeśli poszczególne obiekty nie posiadają wybitnej wartości historycznej lub artystycznej.
- Wprowadzanie funkcji umożliwiających efektywne i racjonalne gospodarowanie obiektem zabytkowym.
- Unikanie przekształceń przestrzennych mogących zagrażać zasobom dziedzictwa kulturowego, np.: dysharmonijne lub szkodliwe sąsiedztwo.
- Stwarzanie przestrzennych warunków dla kontynuacji funkcji tożsamy dla tradycji miejsca, których podtrzymywanie jest racjonalne np.: rybołówstwo na wybrzeżu i rybactwo na Zalewie Wiślanym.
- Ekspozowanie w strukturze przestrzennej, w panoramach i sylwetkach miejscowości elementów najcenniejszych i udostępnianie miejsc o wysokich walorach kulturowych, w szczególności zabytków rangi światowej, europejskiej i krajowej oraz wybitnych dóbr kultury współczesnej.
- Komponowanie nowych struktur z uwzględnieniem historycznej zabudowy – uzupełnianie istniejących struktur o nowe elementy tworzące harmonijną całość.
- W gminnych dokumentach planistycznych należy: zidentyfikować istniejące i potencjalne konflikty funkcjonalno-przestrzenne związane z ochroną walorów kulturowych; zidentyfikować elementy charakterystyczne krajobrazu kulturowego oraz określić zasady ich ochrony (np.: wskazanie wytycznych dotyczących zgodnych z tożsamością miejscowości zasad: posadowienia obiektów na działce, formy obiektu, detalu architektonicznego);

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- Ochrona i odnowa charakterystycznych zasobów dziedzictwa kulturowego regionu, m.in.: układów urbanistycznych i ruralistycznych, zabytków wsi pomorskiej, dziedzictwa morskiego i rzeczno, budownictwa ceglanego i drewnianego, obiektów techniki (w tym systemów hydrotechnicznych), kultury materialnej portów rzecznych oraz wsi rybackich, zespołów zieleni urządzonej,
- Rewitalizacja zabytkowych układów przestrzennych zwłaszcza urządzeń hydrotechnicznych (np.: latarnie morskie);
- Ekspozycja i udostępnienie stanowisk archeologicznych o własnej formie krajobrazowej.
- Obejmowanie ochroną miejsc o wyjątkowych wartościach, gdzie została zachowana historyczna struktura przestrzeni i szczególne walory przyrodniczo-krajobrazowe – zalecane formy ochrony to odpowiednie zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub powołanie parku kulturowego

Zgodnie z wojewódzkim planem zagospodarowania przestrzennego zadaniem polityki przestrzennej odnośnie Krajobrazu kulturowego jest: zachowanie i ekspozowanie najwartościowszych zespołów i fragmentów krajobrazu, panoram widokowych i wnętrz architektoniczno-krajobrazowych dla wzmocnienia wizerunku regionu oraz kształtowanie nowych walorów krajobrazowych, w tym odtworzenie krajobrazów zdegradowanych oraz przeciwdziałanie procesom zagrażającym walorom krajobrazu.

Zasady zagospodarowania przestrzennego:

- Ograniczanie zainwestowania na terenach leśno rolnych (szczególnie o wysokich wartościach kulturowych i estetycznych) przez wyznaczenie w dokumentach planistycznych gmin obszarów wyłączonych spod zabudowy i jej ograniczenie oraz wskazywanie linii zabudowy oddzielającej obszar zabudowany od obszarów rolnych lub zagrodowej zabudowy rozproszonej.
- Eliminacja i przeciwdziałanie powstawaniu zabudowy o cechach dysharmonijnych w strefach wglądów na tereny o wysokich walorach krajobrazowych.
- Preferowanie i kontynuacja dobrej praktyki w zagospodarowaniu przestrzeni (układów ruralistycznych, niw siedliskowych etc.) i sposobie użytkowania obszarów o wyraźnych walorach przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych.
- Ochrona przestrzeni o specyficznych i unikatowych walorach krajobrazowych.
- Ograniczanie wprowadzania obcych krajobrazowo elementów i form zagospodarowania antropogenicznego oraz dewastowania elementów przyrodniczych i architektonicznych krajobrazu – ochrona tożsamości wszystkich typów krajobrazu.
- Kształtowanie i podnoszenie walorów krajobrazowych oraz ich lepsze udostępnienie jako elementu jakości życia i atrakcyjności turystycznej województwa.
- Opracowywanie studiów krajobrazowych przy realizacji inwestycji wielkopowierzchniowych, wysokościowych lub liniowych w dominujący sposób oddziałujących na przestrzeń.
- Zachowanie charakterystycznych cech naturalnych krajobrazów nadmorskich i naturalnych procesów ich kształtowania, ekspozycji widokowej.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Krynica Morska:

- powiększenie parków krajobrazowych Mierzei Wiślanej;
- ochrona przedpola ekspozycji bądź poprawa eksponowanych panoram m.in. przez ograniczenie wprowadzania zabudowy, reklam wielkoformatowych i innych przekształceń, ochronę charakterystycznych akcentów i dominant, odtwarzanie wartościowych elementów obiektów zabytkowych i historycznych sylwet panoramicznych, w tym - zabudowy kuracyjnej w Krynicy Morskiej;
- ochrona wodnych platform widokowych (m.in. przez zachowanie naturalnych i antropogenicznych walorów krajobrazowych, zapewnienie warunków kontynuacji aktywności typowej dla danego krajobrazu i stanowiącej o jego urodzie – np. rybactwa, żeglarstwa): na odcinku drogowym (DW nr 501) Kąty Rybackie– Krynica Morska – Piaski, z ekspozycją na Zalew Wiślany i Morze Bałtyckie;

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Miasta Krynica Morska na lata 2013-2016 zgodny jest z zapisami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego.

D. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2011-2014

Celem strategicznym Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2011-2014 przyjętego przez Sejmik Województwa Pomorskiego w dniu 28 lutego 2011 r. (uchwała nr 91/V/11) jest

WZMOCNIENIE POZIOMU OCHRONY I OPIEKI NAD DZIEDZICTWEM KULTUROWYM WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO SŁUŻĄCE ZACHOWANIU ZABYTKÓW, BUDOWANIU TOŻSAMOŚCI REGIONALNEJ ORAZ PROMOCJI TURYSTYCZNEJ REGIONU.

Program podaje kierunki działań do realizacji priorytetów tj.:

- Zachowanie dziedzictwa kulturowego miast i wsi regionu służące budowaniu tożsamości mieszkańców oraz promocji turystycznej.
- Ochrona charakterystycznych elementów krajobrazu kulturowego, w tym zachowanie wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.
- Ożywienie obszarów zabytkowych zespołów ruralistycznych oraz urbanistycznych.
- Trwałe zachowanie i bezpieczeństwo obiektów zabytkowych.
- Ekspozycja najcenniejszych zabytków dziedzictwa kulturowego miast i wsi.
- Zachowanie dziedzictwa morskiego i rzeczno-śluzącego służącego budowaniu tożsamości mieszkańców oraz promocji turystycznej.
- Ochrona krajobrazu kulturowego strefy przybrzeżnej.
- Zachowanie zanikającej kultury materialnej wsi rybackich.
- Zachowanie i ochrona charakterystycznych obiektów hydrotechnicznych, związanych z zagospodarowaniem wód śródlądowych regionu.
- Pielęgnowanie i promocja bogatych tradycji morskich kraju i regionu oraz tradycji lokalnych związanych z życiem codziennym mieszkańców strefy przybrzeżnej.
- Specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowywanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym.
- Rozpoznanie zasobów i specyfiki regionalnego dziedzictwa kulturowego.
- Promowanie tradycyjnych form i cech regionalnej architektury (w zakresie bryły, detalu architektonicznego, materiału, kolorystyki, rozwiązań konstrukcyjnych).
- Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym.
- Promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej.
- Szeroki dostęp do informacji o dorobku kultury regionalnej.

Oraz typy wsparcia:

- Rewitalizacja zabytkowych zespołów ruralistycznych i urbanistycznych.
- Rewitalizacja zespołów zabytkowej zieleni.
- Konserwacja i rewaloryzacja zabytków nieruchomych
- Zabezpieczenie obiektów zabytkowych przed pożarem, zniszczeniem i kradzieżą (montaż instalacji przeciwpożarowej i alarmowej, zabezpieczeń przeciw włamaniom, znakowanie i ewidencjonowanie zabytków ruchomych itp.)
- Działania własne województwa (w odniesieniu do zabytków będących własnością samorządu województwa) polegające na zachowaniu i konserwacji zabytków oraz zatrzymaniu ich degradacji.
- Iluminacja najcenniejszych zabytków dziedzictwa kulturowego miast i wsi.

Dokument ten zwraca uwagę na potrzebę pilnego ratowania zasobów dziedzictwa. Jako priorytet ochrony zabytków wskazuje w szczególności elementy tradycyjnego

krajobrazu kulturowego, który ulega dynamicznemu procesowi degradacji poprzez zacieranie unikalnych, charakterystycznych cech, właściwych dla specyfiki regionu a tym samym zanik tożsamości kulturowej. Zachowanie i ochrona dziedzictwa – materialnego świadectwa przeszłości - jest niezbędne dla przetrwania pamięci o złożonej historii i dawnych mieszkańcach województwa pomorskiego.

Czynnikiem wyróżniającym województwo pomorskie spośród pozostałych w kraju, jest jego nadmorskie położenie, u ujścia Wisły. Unikatowa kultura materialna regionu została ukształtowana przez wielowiekowe tradycje morskie mieszkańców. Zachowane dziedzictwo jest świadectwem wzajemnego oddziaływania i przenikania się kultur narodów Północnej Europy. Jego specyfikę ilustrują grupy zabytków tj. latarnie morskie wraz z towarzyszącą zabudową, wsie rybackie czy architektura kurortowa.

W programie zakłada się kontynuowanie prowadzonej przez samorząd województwa pomorskiego polityki w dziedzinie ochrony i opieki nad dziedzictwem kulturowym, zmierzającej do:

- włączenia dziedzictwa kulturowego w obszar interwencji i wsparcia samorządów terytorialnych zgodnie z zasadami planowania i wdrażania programów prorozwojowych;
- stymulowania zasad partnerstwa publiczno-prywatnego z sektorem przedsiębiorców działających na rzecz dziedzictwa kulturowego (zagospodarowanie obiektów zabytkowych);
- współpracy w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami z właścicielami i użytkownikami zabytków, społecznościami i władzami lokalnymi, instytucjami, stowarzyszeniami, związkami wyznaniowymi, a także z organami administracji państwowej i unijnej;
- zachowania zasobów i walorów dziedzictwa kulturowego;
- dbałości o krajobraz kulturowy regionu, w tym zachowania jego charakterystycznych elementów przestrzennych i przyrodniczych;
- rewaloryzacji cennych elementów dziedzictwa kulturowego, które uległy degradacji;
- ochrony i propagowania tradycyjnych form i cech architektury regionalnej (w zakresie bryły, detalu architektonicznego, rozwiązań konstrukcyjnych, materiałowych, kolorystyki);
- kontynuacji wykorzystania środków finansowych na zachowanie, rewaloryzację, zabezpieczenia i ekspozycji obiektów o szczególnych wartościach zabytkowych;
- umożliwienia kreowania i realizowania regionalnych i lokalnych projektów związanych z kompleksowymi pracami konserwatorskimi i restauratorskimi oraz chroniącymi krajobraz kulturowy;
- wykorzystania dziedzictwa kulturowego w promocji kultury i dla rozwoju turystyki w regionie,
- kreowania modelu odpowiedzialności za zasoby dziedzictwa kulturowego w regionie w społecznościach lokalnych i we władzach samorządowych;
- wspierania aktywności lokalnej w działaniach mających na celu poszanowanie materialnego dziedzictwa oraz zachowanie własnej odrębności i tożsamości (odbudowa i wzmocnienie regionalnej tożsamości).

Gminy Program Opieki nad Zabytkami dla Miasta Krynica Morska 2013-2016 zgodny jest z zapisami Programu Opieki nad Zabytkami Województwa Pomorskiego na lata 2011-2014.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1. Relacja gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie gminy (analiza dokumentów programowych gminy)

Dokument o charakterze strategicznym:

A. Plan rozwoju lokalnego na lata 2007 – 2013 z przedłużonym okresem programowania na lata 2014 – 2020

Przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Krynicy Morskiej nr X/53/2007z dnia 6 sierpnia 2007 roku (zaktualizowany uchwałą Rady Miejskiej w Krynicy Morskiej nr XII/133/2012 z dnia 23 maja 2012 roku) dla miasta Krynica Morska wskazuje na potencjał: imprez letnich nawiązujących do tradycji Krynicy Morskiej, rozbudowanej infrastruktury turystycznej, rezerwatu przyrody, obiektów zabytkowych, natomiast do zagrożeń zalicza degradacja środowiska związana z działalnością człowieka.

„KRYNICA MORSKA MIASTEM WYKORZYSTUJĄCYM POTENCJAŁ TURYSTYCZNY, KULTUROWY, HISTORYCZNY I PRZYRODNICZY”

Pierwszy cel strategiczny planu rozwoju dotyczy potencjału kulturowego, historycznego i przyrodniczego Krynicy Morskiej. Proponowane działania ukierunkowane zostały na zwiększenie różnorodności usług turystycznych, poszerzenie oferty kulturalnej poza sezonem (likwidacja problemu sezonowości). Warunkiem koniecznym dla rozwoju tych potencjałów jest zdefiniowanie, stworzenie i promocja produktu turystycznego miasta, spójnego i komplementarnego wobec ofert okolicznych jednostek. Do zadań władz lokalnych, oprócz działań koncepcyjnych, zaliczono również tworzenie sprzyjających warunków dla planowanych inwestycji turystycznych jak i działania na rzecz pozyskania takich inwestycji. Istotne znaczenie przypisuje się działaniom promocyjnym.

Cel kierunkowy to: zachowanie dziedzictwa kulturowego, rewaloryzacja i modernizacja obiektów zabytkowych, zagospodarowanie terenów parkowych.

B. Opracowania wyznaczające kierunki polityki przestrzennej gminy:

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy³

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt. 9. Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz.U. 1990 Nr 16 poz. 95) ochrona zabytków i opieka nad zabytkami należy do zadań własnych gminy. Zadania w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego wykonywane są między innymi w ramach właściwości rady gminy, jakimi jest zwłaszcza uchwalanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (art. 18 ust. 2 pkt. 5). Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nakreśla politykę przestrzenną gminy również w zakresie zachowania i ochrony środowiska

³ Dane oparte na ostatnim uchwalonym Studium Kierunków i Uwarunkowań sporządzonym dla Gminy Krynica Morska

kulturowego i jest materiałem wyjściowym do sporządzenia planów zagospodarowania przestrzennego na terenie gminy.

Według Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w Krynicy Morskiej należy:

- pozostawić wolny od zabudowy technicznej ingerującej w środowisko grzbiet wału wydmy przedniej (formy na stałe związane z gruntem);
- działać w kierunku naprawy ładu przestrzennego i architektonicznego;
- przeprowadzić rewaloryzację dawnego centrum zabudowy, urządzeń terenowych, pozostałości komponowanych układów zieleni wysokiej kurortu w strefie: górnej- obejmującej właściwy historyczny zespół kurortu nadmorskiego (strefa wypoczynku i regeneracji o najwyższych walorach) oraz dolnej - obejmującej centrum parkowo – usługowo – portowe (strefy najwyższej aktywności publicznej);
- chronić i rewaloryzować układ przestrzenny oraz relikty zabudowy wsi rybackiej Lip;
- przeprowadzić rekompozycję powojennej zabudowy, której forma znacznie odbiega od tradycji budowlanych kurortu;
- ograniczyć ekspansję budowlaną poza układem osadniczym;
- wprowadzić nową zabudowę nawiązującą do formy zabudowy historycznej: w północnej części układu historycznego kurortu w nawiązaniu do dawnego układu dróg, a w południowej części układu tylko jako umiarkowane dogęszczenie istniejącej zabudowy (likwidacja substandardowej zabudowy letniskowej)
- wspierać rozwój targów rybnych połączony z atrakcjami turystycznymi tj. otwarte ekspozycje kultury materialnej funkcji rybackiej; funkcjonalne i atrakcyjne zagospodarowanie istniejących przystani i portów;

W **Piaskach**, części miasta Krynica Morska, określonej w studium jako „ miejscowość o ograniczonej pojemności turystycznej wynikającej z ostrych przyrodniczych progów rozwoju” w studium zaleca się:

- pozostawienie terenów wydmy na zapleczu plaży – bez zainwestowania oraz przeciwdziałanie degradacji obszaru leśnego na terenach wydmy w otoczeniu Piasków;
- objęcie ochroną poprzez wpis do rejestru zabytków: cmentarza ewangelickiego i drewnianego domu z latarnią – po wykonaniu odpowiedniej dokumentacji
- nie dogęszczenie istniejącej zabudowy;
- wprowadzenie zakazu lokalizacji zabudowy o wysokości przekraczającej dwie kondygnacje (10,5m do kalenicy
- sporządzenie studium architektoniczno- krajobrazowego dla strefy nadzalewowej

Według studium w **Przebrnie** – części miasta Krynica Morska o wykształcającej się funkcji rolniczo – turystycznej i agroturystycznej należy między innymi:

- wprowadzić zakaz lokalizacji zabudowy o wysokości przekraczającej dwie kondygnacje (10,5m do kalenicy
- sporządzić plan ochrony rezerwatu przyrody „Bory Mierzei Wiślanej” wraz z otuliną oraz Zespołu przyrodniczo- krajobrazowego „ Krajobraz Mierzei

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy.

Zgodnie z Ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późniejszymi zmianami) problematyka ochrony środowiska kulturowego uwzględniana jest w aktach stanowiących prawo miejscowe, jakim są sporządzane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W Gminie Krynica Morska obowiązują następujące akty prawa miejscowego w postaci miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

WYKAZ MIEJSCOWYCH PLANÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I ICH ZMIANY					
Lp.	Nazwa miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub zmiany planu	Pow. w ha	Numer i daty uchwały Rady Miasta Krynica Morska	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego	Uwagi
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Krynica Morska		VII/36/93 z dnia 8 listopada 1993r	Dziennik Urzędowy Województwa Elbląskiego nr 17 z dnia 20 grudnia 1993r. poz. 130	Stracił ważność z dniem 31.12.2002r.
2.	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego Krynicy Morskiej		XLIII/264/98 z dnia 17 czerwca 1998r.	Dziennik Urzędowy Województwa Elbląskiego nr 8 z dnia 20 czerwca 1998r. poz. 58	Uchwała weszła w życie w 14 dni po publikacji w dzienniku Urzędowym Województwa Elbląskiego. Obowiązuje od dnia 5 lipca 1998r.
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru	33,44	XXIV/177/00 z dnia 30 sierpnia	Dziennik Urzędowy Województwa	Zmieniony: Uchwałą nr XXVI/239/2005 z

	nadmorskiego strefy centralnej Krynicy Morskiej		2000r.	Pomorskiego nr 10 z dnia 9 lutego 2001r. poz. 73	dnia 14.10.2005r Uchwałą nr XXVII/203/2009 z dnia 28.04.2009r
4.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru nadmorskiego strefy centralnej Krynicy Morskiej	7,36	XXVI/239/2005 z dnia 14 października 2005r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego nr 2 z dnia 4 stycznia 2006r. poz. 13	
5.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy ul. Gdańska a wodami Zalewu Wiślanego od działki nr 368/4 do działki nr 642	37,42	XXVI/240/2005 z dnia 14 października 2005r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego nr 3 z dnia 06.01.2006r	Zmieniony: Uchwałą nr XXV/175/2008 z dnia 16.12.2008r. Uchwała nr XXV/177/2008 z dnia 16.12.2008r.
6.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy ul. Gdańska a wodami Zalewu Wiślanego od działki nr 368/4 do działki nr 642 w Krynicy Morskiej dla fragmentów terenu położonego na południe od ul. gdańskiej	6,53	XXV/177/2008 z dnia 16 grudnia 2008r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego nr 72 z dnia 1.06.2009r. poz 1477	Uchwała weszła w życie w 30 dni po publikacji w dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego Obowiązuje od dnia 01.07.2009r.

7.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego pomiędzy ul. Gdańska a wodami Zalewu Wiślanego od działki nr 368/4 do działki nr 642 w Krynicy Morskiej w rejonie Portu Żeglarskiego przy ul. Gdańskiej	3,33	XXV/175/2008 z dnia 16 grudnia 2008r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego nr 72 z dnia 1.06.2009r. poz 1476	Uchwała weszła w życie w 30 dni po publikacji w dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego Obowiązuje od dnia 01.07.2009r.
8.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu geodezyjnego Krynica Morska dla części centrum miasta	44,18	XXV/178/2008 z dnia 16 grudnia 2008r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego nr 70 z dnia 27 maja.2009r. poz 1401	Uchwała weszła w życie w 30 dni po publikacji w dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego Obowiązuje od dnia 28.06.2009r
9.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu geodezyjnego Nowa Karczma (Piaski)		XXVI/190/2009 z dnia 26 lutego 2009r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego nr 94 z dnia 22 lipca 2009r. poz 1932	Uchwała weszła w życie w 30 dni po publikacji w dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego Obowiązuje od dnia 23.08.2009r
10.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu geodezyjnego		XXVII/203/2009 z dnia 28 kwietnia 2009r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego	Uchwała weszła w życie w 30 dni po publikacji w dzienniku

	Krynica Morska dla części północnej miasta			nr 83 z dn. 26 czerwca 2009r poz 1656	Urzędowym Województwa Pomorskiego Obowiązuje od dnia 27.07.2009r
11.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu geodezyjnego Krynica Morska dla części południowej miasta		XXXII/291/2009 z dnia 29 grudnia 2009r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego nr 46 z dnia 31 marca.2010r. poz 807	Uchwała weszła w życie w 30 dni po publikacji w dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego Obowiązuje od dnia 1.05.2010r.
12.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części obrębu geodezyjnego Przebrno		XXXIII/310/2010 z dnia 27 stycznia 2010r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego nr 80. z dnia 2 czerwca 2010r. poz 1143	Uchwała weszła w życie w 30 dni po publikacji w dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego Obowiązuje od dnia 2.07.2010r.
13.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru nadmorskiego strefy centralnej Krynicy Morskiej dla terenu oznaczonego symbolem 6.MU; 14.KD-X	0,28	IV/31/2011 z dnia 01 marca 2011r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego nr 51. z dnia 6 maja 2011r. poz 1178	Uchwała weszła w życie w 30 dni po publikacji w dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego Obowiązuje od dnia 7.06.2011r.

14.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru nadmorskiego strefy centralnej Krynicy Morskiej dla terenu oznaczonego symbolem 4.U	0,25	VI/50/2011 z dnia 28 czerwca 2011r.	Dziennik Urzędowy Województwa Pomorskiego nr 99. z dnia 12 sierpnia 2011r. poz 1990	Uchwała weszła w życie w 30 dni po publikacji w dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego Obowiązuje od dnia 12.09.2011r
15.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru nadmorskiego strefy centralnej Krynicy Morskiej dla fragmentów terenu oznaczonego symbolem 1.U-ZPL	2,66	VIII/81/2011 z dnia 16 listopada 2011r.		

C. Inne dokumenty i programy

Program ochrony środowiska dla Miasta Krynica Morska na lata 2004-2011⁴

„Krynica Morska była dawniej osadą typowo rybacką. Dziś, ze względu na brak ryb w Zalewie, rybołówstwo stanowi margines z punktu widzenia źródła utrzymania mieszkańców. Siłą napędową rozwoju miasta we wszystkich dziedzinach jest turystyka. Z tego też powodu dalszy rozwój turystyki został wpisany w główne pola strategiczne, jako kierunek działania, którego realizacja zapewni spełnienie wizji rozwoju miasta Krynica Morska”.

Program ochrony zwraca uwagę na fakt, iż nadmierne obciążenie rekreacyjne środowiska przyrodniczego prowadzi często do jego dewaloryzacji i utraty wartości (nagromadzenie sytuacji konfliktowych między zagospodarowaniem i użytkowaniem rekreacyjnym, a ochroną wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych). Dlatego też ważne jest by układ rekreacji nadmorskiej z jednej strony spełniał kryteria wypoczynku, a z drugiej chronił wartości środowiska przyrodniczego. W celu ochrony krajobrazu niezbędne jest wprowadzenie zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego chroniących tereny cenne przed przeinwestowaniem i nielegalnym

⁴ Gmina nie posiada aktualnego programu ochrony środowiska dlatego w Gminnym Programie opieki nad zabytkami oparto na ostatnim, uchwalonym.

osiedlaniem oraz właściwie przygotowanie szlaków turystycznych, przejść i zejść na plażę. Istotne znaczenie ma ochrona i rewaloryzacja elementów środowiska przyrodniczo-kulturowego, dbałość o architekturę nowo projektowanych obiektów oraz zapewnienie stałego nadzoru nad wybranymi szlakami w sezonie letnim.

„Teren miasta Krynica Morska należy do obszarów chronionych. W obrębie miasta na terenie Parku Krajobrazowego "Mierzeja Wiślana" położony jest rezerwat przyrody Buki Mierzei Wiślanej i znajduje się jedno drzewo pomnikowe-dąb szypułkowy.

Rezerwat Buki Mierzei Wiślanej – rezerwat został utworzony w celu ochrony starodrzewu bukowego w 1962 roku, jest to rezerwat leśny o powierzchni 7.0ha. W obecnym miejscu w XIX wieku istniał las bukowy będący pozostałością lasów zniszczonych na skutek prowadzonej masowo rabunkowej gospodarki leśnej. W skład drzewostanu obok buków wchodzi świerki, sosny, graby, olsze czarne, brzoza brodawkowata i omszona, jak również gatunki sztucznie wprowadzone przez człowieka: modrzew i dagleza. W runie i podszyciu występują: bluszcz pospolity, zawilec gajowy, konwalijka dwulistna, szczawik zajęczy, borówka czarna i brusznica, gajowiec żółty, kokoryczka wielokwiatowa, gwiazdnica wielokwiatowa.⁵

Park Krajobrazowy Mierzeja Wiślana. Krynica Morska leży na Mierzei Wiślanej objętej Parkiem Krajobrazowym (PK Mierzei Wiślanej). Mierzeja Wiślana zbudowana jest z piaszczystych osadów naniesionych przez Wisłę oraz materiału pochodzącego z procesów abrazji klifowych brzegów Półwyspu Sambijskiego. Charakterystycznym elementem krajobrazu Mierzei Wiślanej są strefowo układające się ciągi piaszczystych wydmy o zróżnicowanej wysokości, sięgających w punkcie zwanym Wielbłądzim Garbem swoją kulminację (około 50 m n.p.m). Park obejmuje polską część półwyspu Mierzei Wiślanej znajdującą się między Zalewem Wiślanym a Zatoką Gdańską, o długości 30km. Powierzchnia Parku wraz z otuliną wynosi 22703,0 ha, w tym powierzchnia Parku (bez otuliny) 4 410,0 ha. Park krajobrazowy został utworzony w 1985 roku w celu zachowania występujących na tym terenie unikatowych wartości przyrodniczych, krajobrazowych, widokowych i rekreacyjnych pasa nadmorskiego. Na terenie Parku Krajobrazowego dominują lasy z przewagą sosny. Na pozostałą część drzewostanu składają się drzewa liściaste, głównie dąb i buk. Występuje tutaj również wiele gatunków drzew i krzewów obcego pochodzenia (jako efekt prowadzonej na tym obszarze gospodarki leśnej) takich jak: dąb czerwony, sosna wejmutka, kosodrzewina, dagleza zielona, robinia akacja czy czeremcha amerykańska”.

Gminy Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Miasta Krynica Morska 2013-2016 zgodny jest z zapisami Programu ochrony środowiska dla Miasta Krynica Morska lata 2004-2011.

5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy

5.2.1. Ogólna charakterystyka Gminy Krynica Morska:

Krynica Morska

Krynica Morska to miasto i gmina w województwie pomorskim, w powiecie nowodworskim, na Mierzei Wiślanej między otwartym Morzem Bałtyckim, a Zalewem Wiślanym o powierzchni 10,204ha. Prawa miejskie Krynica Morska otrzymała w 1991

⁵ Program ochrony środowiska dla miasta Krynica Morska lata 2004-2011

roku. Pod względem liczby ludności jest jednym z najmniejszych miast w Polsce. Na stałe w Krynicy Morskiej zameldowanych jest 1 310 osób (w tym w Krynica Morska - 1013 osoby, Przebrno - 108 osób oraz Piaski - 189), a w sezonie letnim kurort odwiedza jednorazowo ok. 20 tyś. osób. Atutem miasta jest dostęp do morza oraz korzystny dla zdrowia mikroklimat (duża zawartość jodu w powietrzu). Znajdują się tu trzy porty: dwa rybackie (od strony zalewu i od strony morza) oraz port pasażerski i jachtowy (nad zalewem) skąd do Elbląga, Fromborka, Kaliningradu odbywają się regularnie rejsy statków. Szerokość plaż Mierzei Wiślanej dochodzi do 50 m. a ich atrakcją jest bursztyn, którego złoża znajdują się na całym obszarze Krynicy Morskiej.

Charakterystyczny dla Krynicy Morskiej (jak i całej Mierzei Wiślanej) jest bardzo wysoki stopień zalesienia powierzchni miasta. Obszar całego miasta stanowi część Parku Krajobrazowego Mierzei Wiślanej. Funkcję uzupełniającą ochrony tego obszaru spełnia specjalny obszar ochrony siedlisk "Zalew Wiślany i Mierzeja Wiślana". W zachodniej części Krynicy znajduje się rezerwat przyrody Buki Mierzei Wiślanej. Obszar morski gminy Krynica Morska jest objęty obszarem specjalnej ochrony ptaków "Zalew Wiślany".

Po dawnych czasach w Krynicy Morskiej pozostała zabudowa kurortowa na górnym tarasie domy willowe usytuowane w zieleni, a na dolnym, nad zalewem domy rybackie.

Przebrno – od 1991r. część miasta Krynica Morska;

Podczas II wojny światowej na obszarze miejscowości znajdował się podobóz Probbornau niemieckiego obozu koncentracyjnego Stutthof. W 1948 roku wprowadzono urzędowo nazwę Przebrno.

Piaski - od 1991r. część miasta Krynica Morska;

Dawna nazwa Nowa Karczma pochodziła od istniejącej niegdyś na tym terenie karczmy. Wędrujące wydmy powodowały, że osada na przestrzeni wieków kilkakrotnie zmieniała swoje położenie. Ruchome piaski zasypywały systematycznie zabudowania wsi. Ostatnia taka migracja miała miejsce w 1825 roku. Pierwszy kościół wybudowano w Nowej Karczmie około 1600 r. Na terenie Piasków znajdują się pozostałości cmentarza menonickiego z XVIII wieku. W czasie II wojny światowej Nowa Karczma uległa zniszczeniu, w roku 1945 została zajęta przez wojska radzieckie, a z czasem przejęła ją administracja polska, po wytyczeniu granic przybyli też pierwsi polscy osadnicy. W roku 1948 wprowadzono urzędowo polską nazwę Nowa Karczma, zastępując niemiecką Neukrug (obecnie wsch. Cz. miejscowości), a także wprowadzono nazwę Ptaszkowo, zastępując nazwę VOGLERS (Zach cz. miejscowości). Potocznie stosowano także nazwę Piaski. Do lat 60-tych był to obszar przygraniczny, zamknięty.

5.2.2. Rys historii Mierzei Wiślanej

XIII w. Mierzeja Wiślana należy w części zachodniej do księstwa gdańsko – pomorskiego, a w części wschodniej (od 1255) do Zakonu Krzyżackiego (po 1309r – Mierzeja została włączona do państwa krzyżackiego). Z Gdańska do Królewca w centralnej części mierzei wytyczono tzw. szlak bursztynowy.

1220- 27 – Świętopętk zwalnia kupców lubeckich z niektórych ceł na Mierzei do Lipy;

1235 – Cystersi oliwscy otrzymują od Sambora I przywilej rybołówstwa w Zatoce Świeżej **XV w.** Kazimierz Jagiellończyk nadaje Mierzeję Gdańszczanom bez prawa polowań. Wzdłuż szlaku komunikacyjnego do Królewca lokowane są karczmy w Kahlberg (Łysica) (1424), Vogelsang (Skowronki) (1439), Prebbenau (Przebrno) (1481), Ptaszkowie i Neukrug (Nowa Karczma, ob. Piaski) oraz we wsi Narmel (1481) –obecnie w granicach Rosji. Okresowo zanikają osady rybackie zlokalizowane nad Zalewem.

Ok. **1567 r.** na Mierzei pojawiają się menonici.

Prowadzone w **XVII w.** wojny szwedzkie nie mają wpływu na kształt i funkcjonowanie osad zlokalizowanych na Mierzei.

1793 - Mierzeja Wiślana wcielona zostaje do Prus.

1807 – 1814 - Kahlberg (Łysica) wraz z zachodnią częścią mierzei należy do Wolnego Miasta Gdańska.

Po 1814 Mierzeja wraca do Prus.

1865r - utworzona zostaje gmina Kahlberg – Liep (Łysica – Lipa).

1871 - Mierzeja Wiślana zostaje włączona w granice Cesarstwa Niemieckiego.

W okresie międzywojennym Krynica należy do Republiki Weimarskiej. Od **1921 r.** Kahlberg (Łysica), Prebbenau (*Przebrno*) i Liep (*Lipa*) wchodzi w skład majątku leśnego Stegna.

Po 1945 Mierzeja Wiślana - do Piasków jest w granicach Polski, w latach 60 – tych następuje powolny rozwój zaplecza turystycznego.

5.2.3. Zarys historii i rozwoju przestrzennego Krynicy Morskiej

Krynica Morska powstała na podwalinie trzech jednostek osadniczych: Lipa, Karczma, Łysica. Początki pierwszej z nich sięgają k. XIII w. kiedy to powstała osada Liep/Lipa. Po 140 latach na wschód od niej powstaje karczma, a w ciągu następnych kilkudziesięciu lat na zapleczu karczmy (po południowo wschodniej stronie) zaczyna rozwijać się osada rybacka - Łysica – Kahlberg, będąca jej zapleczem gospodarczym. Już w XV w. mniej więcej w połowie szerokości mierzei biegł stary trakt handlowy z Gdańska do Królewca (od k. XVII w. szlak regularnej poczty).

Obie wsie określane były w dokumentach XV w. terminem *Vitte*⁶ ponieważ były to początkowo obozy rybackie. Rybak pracujący „w wodzie” nie potrzebował dróg łączących jego zagrodę z polem tak ja rolnik w tradycyjnej wsi owalnicowej czy ulicowej, dlatego układ przestrzenny tego typu osad miał charakter wyspowy gdzie chałupy rybackie połączone były ze sobą siecią nieregularnych ścieżek o nietrwałych osiach (nie utrwały się w krajobrazie i najprawdopodobniej ulegały częstym zmianom). Funkcja osady generowała jej lokalizację i układ przestrzenny, dlatego też powstawały one blisko brzegu z dostępem do wód zalewu poprzez przyciętą trzcinę.

⁶ terminem tym określano małe osady rybackie, często obozy rybackie, w których rozwieszano i suszono sieci, cumowano łodzie na brzegu i dokonywano licznych napraw;

Do 2 poł. XIXw. główny szlak komunikacyjny stanowi trakt pocztowy, dopiero po tym czasie funkcję jego przejęła obecna ulica Gdańska, która została utwardzona, aby dostęp do poszczególnych wsi mierzei położonych nad zalewem był wygodniejszy (pierwotnie osady lokowane były w oddaleniu od traktu handlowego). Około 1820r. powstaje droga Schmidta (określana również, jako droga Lérique) prowadząca od jego posiadłości do morza (wytyczona dla wczasowiczów). Wszystkie ścieżki prowadzone w poprzek mierzei były najprawdopodobniej trasami wytyczonymi przez rybaków, którzy na pocz. XIX wieku zaczęli przenosić się z połowami na morze (utrwalone przez Letników wypoczywających we wsi Lipa w 2poł. XIX w.) są to tzw. Drogi: Ivana, Pennera i Duhnke (na podstawie mapy z 1911r.)

Lata 1843- 1870 to okres działalności spółki żeglugowej na terenie dzisiejszego miasta. W tym czasie następuje rozwój miejscowości kuracyjnej, w której powstaje początkowo dom kuracyjny Belvedere i pensjonat Fürst Blücher (własność spółki żeglugowej), a następnie, w stosunkowo krótkim czasie osiem willi udziałowców spółki. Jedynym elementem krystalizującym tę część uzdrowiska są układy drożne, do których spółka się dowiązała wznosząc nowe obiekty (stary trakt pocztowy – obecna ulica Teleekspresu⁷ oraz wiejska droga Danzigerstrasse – obecna Gdańska obie te drogi połączono systemem ścieżek o dość przypadkowym charakterze). Na tle nieprzemyślanego układu willi (dla których lokalizację wybierali najprawdopodobniej dowolnie ich właściciele) zakomponowany przez G.H.Haertla budynek Belvedere wraz z ogrodem kuracyjnym zdecydowanie się wyróżniał. Zasięg własności spółki żeglugowej połączył tereny dawnej wsi Lipa oraz obszarów należących do poczmistrza Schmidta.

Lata 1872 – 1900. Obiekty powstające w tym okresie lokalizowane były wyłącznie w centrum uzdrowiska, głównie przy ulicy Bellevue, Gdańskiej, Tkaczy czy nad Zalewem (wyjątek stanowi willa Schmalfeld & Reich z 1876/77r przy ulicy Robotników należąca obecnie do SS. Katarzynek).

Po roku 1900 spółka inwestuje w oświetlenie uzdrowiska jak również remonty i utwardzanie drogi. Realizowane są dwa projekty zabudowy weekendowej i wakacyjnej (architektura willowa osadzona w przestrzeni niewielkich ogrodów z dobrze układającą się komunikacją i jednolitym planem urbanistycznym). Powstają również liczne ścieżki spacerowe oraz wieża widokowa w Blocksberg i punkt widokowy na wydmie Kamel. Natomiast w południowej, starej części uzdrowiska powstaje zabudowa wykorzystująca układ ulicy Gdańskiej.

5.2.4. Krajobraz kulturowy

Według art. 3 ppkt. 14 Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami Krajobraz kulturowy to historycznie ukształtowana przestrzeń w wyniku działalności człowieka, zawierająca wytwory cywilizacji oraz elementy przyrodnicze. Formą ochrony krajobrazu kulturowego są Parki kulturowe (na terenie gminy Krynica Morska ta forma ochrony nie występuje). Ochronę krajobrazu kulturowego zapewniają również wyznaczone w studium i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego strefy ochrony konserwatorskiej jak również strefy ochrony ekspozycji.

⁷ Wcześniejsze nazwy ulicy to: Świerczewskiego i Bellevue;

Najcenniejszym krajobrazowo miejscem miasta jest pas lądu wzdłuż wybrzeża Zalewu Wiślanego. Znaczenie tego widoku potrafili docenić już twórcy krynickiego kurortu w XIX w i nie zbliżali się z zabudową do brzegu aby nie niszczyć widoku z zalewu na mierzeję i z mierzei na zalew.

5.2.4.1. Zespoły urbanistyczne i ruralistyczne

Układ przestrzenny Krynicy Morskiej (drogi, ukształtowanie terenu, zieleń wysoka, zabudowa zabytkowa) podlega ścisłej ochronie na mocy decyzji z 25.01.1990r nr 136/90 z późniejszymi zmianami. Najbardziej wartościowe elementy układu przestrzennego (z zachowaną w mniejszym lub większym stopniu historyczną strukturą) to:

- dwa centra krystalizacji i zabudowa układu kurortu, niemal całe dawne uzdrowisko (od zachodu graniczące z dawną wsią Lipa, od wschodu wzdłuż drogi Lérique po granicę obecnych ulic: Portowej, Przyjaźni ku morzu)
- układ dawnej wsi Lipa (od ulicy Leśnej wzdłuż północnej granicy administracyjnej miasta, a od południa wzdłuż linii Zalewu Wiślanego)
- ukształtowane rozdzielanie dawnej ulicy wiejskiej (Gdańskiej) w jej części dochodzącej do ul. Świerczewskiego (rozdzielenie na dwa pasma komunikacyjne obejmuje niezabudowany skwer i jest pozostałością układu ukształtowanego w czasie istnienia wsi w Łysicy przed założeniem kurortu)
- relikty układu wsi w Łysicy – ulica Górników, Aptekarzy, Krótka
- obszar portów i przystani

5.2.4.2. Obiekty architektury i budownictwa

Charakterystyczne obiekty zabytkowe ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków, min.:

- zabytki budownictwa rybackiego, obiekty parterowe z użytkowym poddaszem, na rzucie wydłużonego prostokąta, z ozdobnymi szczytanicami, okiennicami i werandami – charakterystyczne dla dawnej wsi Lipa;
- wille z początku XX (min. grupa obiektów przy ulicy Teleekspresu, wille przy ul. Młodzieży) przeważnie dwukondygnacyjne z użytkowym poddaszem,
- pensjonat Dependence (bardzo przekształcony) zachował się w zachodnim fragmencie centrum uzdrowiska (jeden ze starszych obiektów)

5.2.4.3. Obiekty sakralne

Kościół O.O. Kapucynów p.w. Św. Piotra Ap. i Św. Franciszka z Asyżu. Położony w Pd. Pierzei ul. Robotników, pomiędzy willami Meta i Katarzyna (od wschodu), a domem wczasowym Bałtyk 1 (dawny Kaiserhof – od zachodu). Za kościołem wznosi się połączony z nim współczesny, murowany budynek klasztoru o dużej kubaturze. Po zachodniej stronie kościoła znajduje się plac należący do parafii, na którym znajduje się ołtarz polowy. Kaplicę według projektu Wilhelma Baumwerda wybudowano w latach 1936-38 (stanowiła część planów związanych z rozbudową sąsiednich willi, które zaadaptowano dla potrzeb domu uzdrowskiego dla chorych zakonnic, prowadzonego przez Zgromadzenie Sióstr Św. Katarzyny z Braniewa). Budynek jednokondygnacyjny, wzniesiony z cegły (tynkowany) na rzucie prostokąta. Nakryty dachem dwuspadowym – holenderka na deskowaniu. Na kalenicy drewniana wieżyczka z daszkiem namiotowym, krytym blachą cynkową (metalowa iglica w zwieńczeniu). Budynek posiada dość surowe wnętrze (w formie hali z wydzielonym

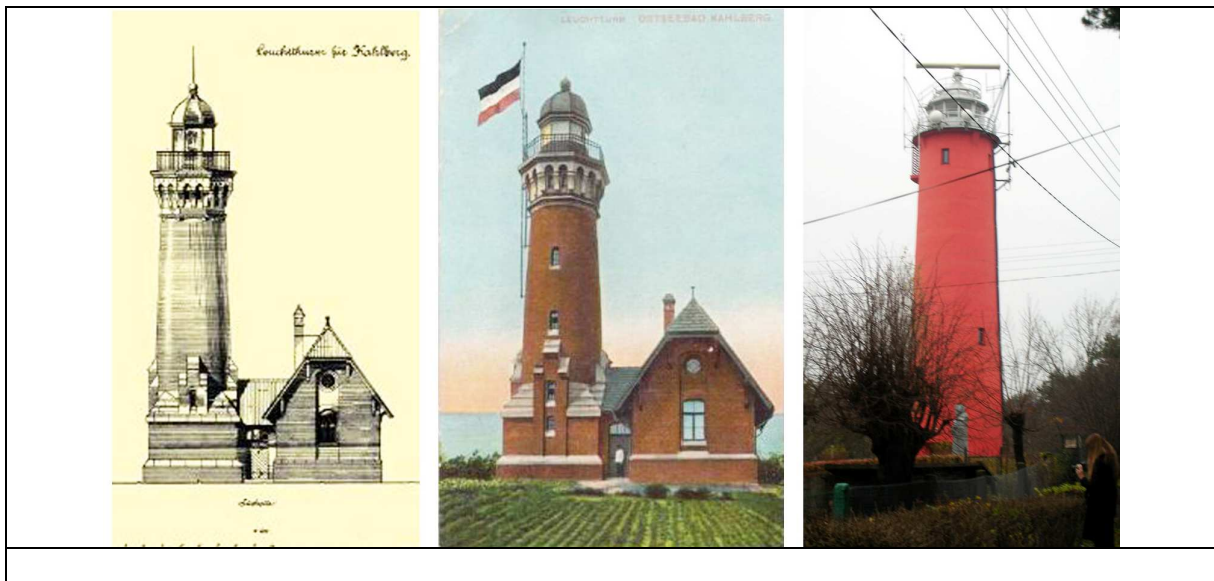
prezbiterium, łuk tęczyowy pełny, posadzka z płyt cementowych, ściany gładko tynkowane, bielone, do wysokości 120cm drewniana boazeria) pozbawione wartościowego wyposażenia. Obiekt cenny ze względu na znaczenie historyczne, świadczący o zmianie charakteru kurortu jaka dokonana się po I wojnie światowej (w XIX w. w kurorcie zakazywano budowania tzw. „domów modlitwy” gdyż sprzeczne było to z romantyczną ideologią)⁸.

5.2.4.4. Obiekty użyteczności publicznej

- budynek poczty
- szkoła
- dawna centrala elektryfikacji i wodociągów XIX / XX w (obecnie budynek mieszkalny)

5.2.4.5. Zespół latarni morskiej

Wybudowana na wydmie o wysokości 29 m n.p.m. latarnia morska dawała światło widoczne z odległości 18.5 mil morskich, a wysokość wieży równa była 26.5 m. Do 1945 roku istniała w tym miejscu latarnia z 1895 roku, która została wysadzona przez wycofujących się pod koniec wojny Niemców.

5.2.4.6. Cmentarze

Cmentarz ewangelickie znajdowały się na terenie dzisiejszego Przebrna i Piasków (tradycja lokalizacji kościoła i prawdopodobnie cmentarza sięga XVIIw). Relikty nagrobków (laski, kamień) świadczą o pochówkach z pocz. XX w. Niestety brak jest bieżącej konserwacji terenu pocmentarnego (zieleń) i relikwów nagrobków. (Tabela 3. Białe Karty)

⁸ Wg Katalogu zabytków Krynicy Morskiej

Dawny cmentarz ewangelicki, Piaski

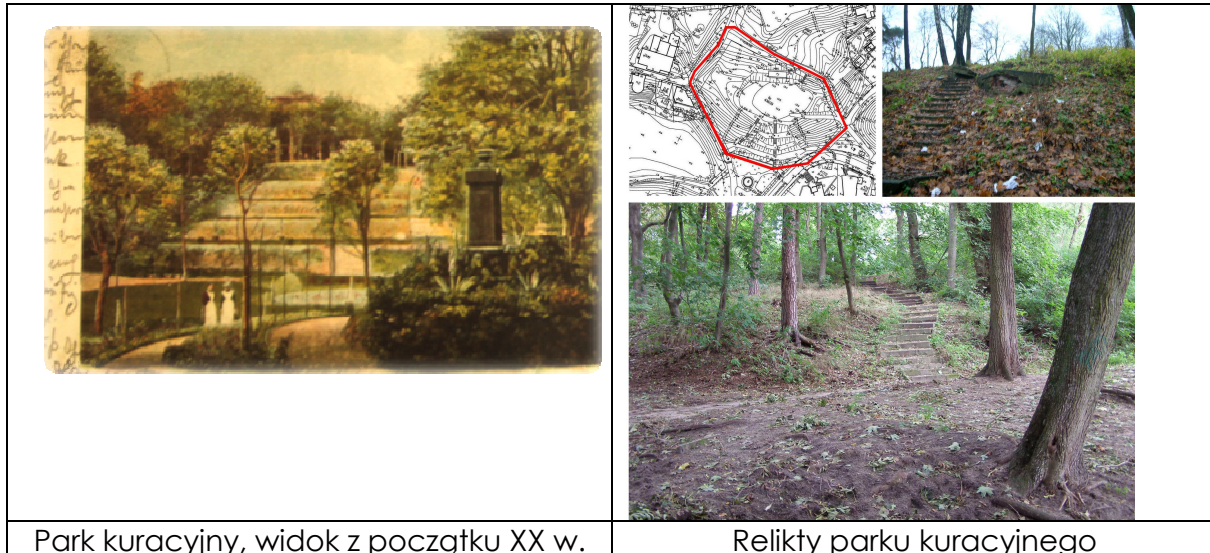
Dawny cmentarz ewangelicki, Przebrno

5.2.4.7. Zabytkowe zespoły zieleni

Krynica Morska posiada bardzo wartościowe zespoły zieleni. Do obszaru położonego ponad historyczną wsią Liep przylega kompleks lasów, a wiele ulic (Korczaka, Młodzieży, Morska, Bałtycka, Żeromskiego) niejako przenika się z terenami leśnymi. Do cennych zaliczyć należy:

- nasadzenia ulicy Bosmańskiej kasztanowcami i lipami
- nasadzenia lipami wzdłuż ulicy Lotników

- dawny teren parku kuracyjnego, ukształtowanego przez G.W. Haertla na zboczu wydmy, z zatartym dzisiaj, ale możliwym do odtworzenia systemem ścieżek wiążących prywatne ogrody willowe z ulicą Bellevue; obszar zieleni komponowanej gdzie na skarpie utworzone zostały tarasy obsadzone niską zielenią krzewów, a od północy i zachodu park opierał się o nasadzenia zieleni wysokiej z klonów, lip, dębów, sosen (w tym sosny wejmutki);

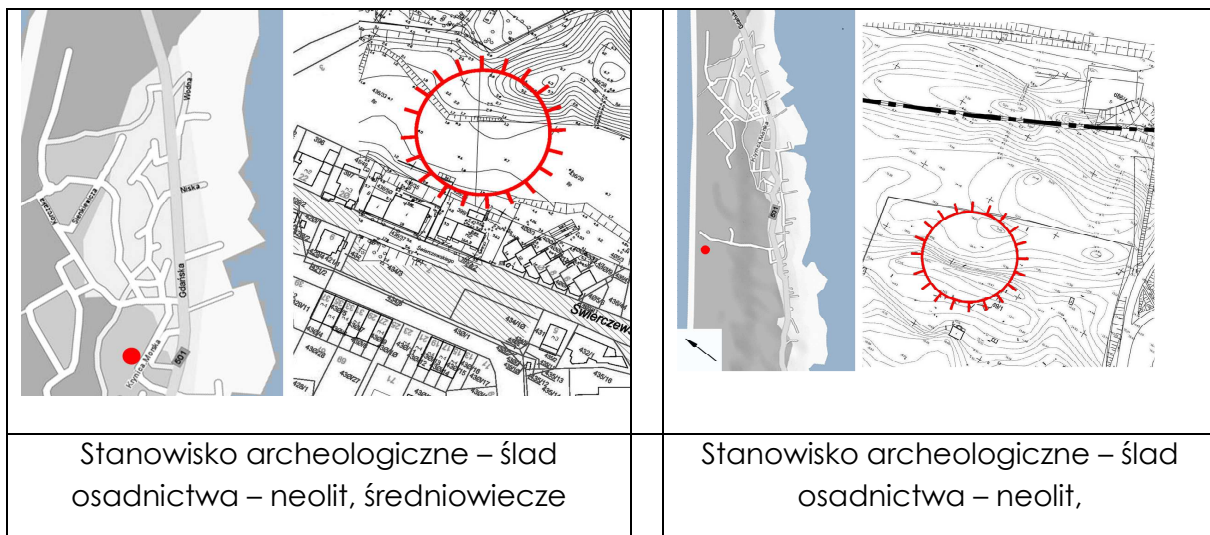

5.2.4. Zabytki ruchome

W gminie nie występują zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków.

5.2.5. Zabytki archeologiczne

Na obszarze planu Krynica Morska Centrum zlokalizowane są stanowiska archeologiczne (śląd osadniczy – neolit, średniowiecze). Wszelkie inwestycje prowadzone w granicach stanowiska wymagają przeprowadzenia wyprzedzających badań archeologicznych.

5.2.6. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych

Gmina nie posiada zabytków w zbiorach muzealnych.

5.2.7. Dziedzictwo niematerialne

Dziedzictwo niematerialne w gminie stanowi rybołówstwo. Pierwsi osadnicy Mierzei byli rybakami, którzy sukcesywnie osiadali na piaszczystym lądzie zakładając swoje osady. Zarówno na plaży od strony Zatoki oraz w porcie nad Zalewem Wiślanym można zobaczyć kutry rybackie, a także rybaków malowniczo zaznaczających swoją obecność na wodach Zalewu.

Nośnikami dziedzictwa niematerialnego są również nazwy historycznych miejsc, obiektów, ulic. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (art. 9 ust. 2) daje możliwość ich ochrony. W Krynicy Morskiej większość historycznych nazw zostało zmienionych niemniej jednak w celu nadania splendoru podkreślającego historyczną wyjątkowość miejsca, w ramach rozwoju turystyczno – kulturowego powinny być one eksponowane (obok nazw aktualnych)

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony – wpis do rejestru zabytków

Lp.	Numer rejestru	adres	Przedmiot ochrony
1	1301	Krynica Morska	Układ ruralistyczny – ukształtowanie terenu, zieleń wysoka, sieć drożna, zabytkowa zabudowa – cały obszar planu;
2	1304	Gdańska 72	Budynek mieszkalny
3	1467	Gdańska 102	Willa
4	1454	Górników 20	Willa z ogrodem
5	1618	Młodzieży 1	Dawna willa Kolkmann z posesją
6	1460	Młodzieży 2	Willa
7	1472	Portowa 28	Willa
8	1462	Przyjaźni 22	Willa
9	1627	Szkolna 4	Budynek mieszkalny, budynek gospodarczy
10	1353	Teleekspresu 2	Dawny Hotel „Cesarski Dwór”
11	1370	Teleekspresu 6	Wille „Św. Katarzyna” i „Meta”
12	1631	Teleekspresu 8	Willa Marta z ogrodzeniem
13	1466	Teleekspresu 10	Willa
14	1387	Teleekspresu 12	Willa
15	1465	Teleekspresu 17	Willa
16	1468	Turystyczna 10/12	Budynek mieszkalny
17	1461	Żeromskiego 8	Willa

Fotografie w/w obiektów, oraz plan miasta z zaznaczoną zmianą zakresu obszaru wpisanego do rejestru zabytków zamieszczono w załączniku nr 1

5.4. Gminna Ewidencji Zabytków

Ewidencje zabytków stanowią:

1. zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków,
2. zabytki nieruchome nie wpisane do rejestru zabytków wyznaczone przez Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (wykaz Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków)
3. inne zabytki nieruchome wyznaczone przez Wójta Gminy w porozumieniu z Pomorskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków w Gdańsku
4. parki kulturowe.

Wykaz obiektów figurujących w Gminnej Ewidencji Zabytków przedstawiono w załączniku nr 2 do Gminnego programu opieki nad Zabytkami dla Gminy Krynica Morska na lata 2013-2016.

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego miasta. Analiza szans i zagrożeń

Analiza **SWOT** jest podstawowym i powszechnie stosowanym narzędziem diagnostycznym, które stanowi zestawienie takich cech jak Strengths -silne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia. Zestawienie to stanowi podstawę do opracowania celów programu opieki.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Unikalne położenie geograficzne • Związek funkcjonalno – przestrzenny osad Mierzei z Zalewem Wiślanym, cenne widoki z mierzei na zalew i z zalewu na mierzeję • Występowanie na terenie miasta reliktywów typowego układu przestrzennego kurortu (główne wnętrze stanowiła zieleń parku kuracyjnego, wokół której koncentrowała się zabudowa); • Niezmienny, kurortowy (uzdrowiskowy) charakter miejscowości • Relikty zabytkowej architektury kurortowej; • Relikty zabytkowych układów przestrzennych i zabudowy wsi rybackich; 	<ul style="list-style-type: none"> • ekspansja nowej zabudowy na terenach zalewowych; • przeskalowane obiekty architektoniczne niekorzystnie wpływające na tradycyjny kształt kurortu (skala, formą), nienawiązujące do architektury kurortowej, będące dysonansem w stosunku do realizacji XIX i XX w.; • brak projektu rewitalizacji dawnego centrum życia kulturalnego kurortu - Parku Kuracyjnego • niewystarczające środki finansowe indywidualnych właścicieli zabytków na ich renowację i konserwację • przypadki niekorzystnego przekształcania obiektów zabytkowych i ich otoczenia (wprowadzanie nowej zabudowy nie liczącej się z zabudową historyczną) • odejście od tradycyjnych form i materiałów budowlanych • brak popularyzacji dobrych wzorców wykonawczych oraz niedocenywanie znaczenia dziedzictwa kulturowego • lokalizacja w atrakcyjnych wnętrzach założenia tymczasowych budowli i obiektów budowlanych: straganów, stoisk, budek, karuzeli dla dzieci, dmuchanych zjeżdżalni itp.; • lokalizacja reklam i nośników reklamowych na obiektach i ogrodzeniach obiektów zabytkowych
SZANSE	ZAGROŻENIA

<ul style="list-style-type: none"> • rosnąca rola samorządu gminnego poprzez włączenie ochrony zabytków w strefę rozwoju miasta; • zatrzymanie degradacji zasobów dziedzictwa kulturowego; • edukacja społeczności lokalnej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego; • uwzględnienie problemów ochrony krajobrazu kulturowego w lokalnej strategii rozwoju miast • rozwój inicjatyw lokalnych i organizacji pozarządowych w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego (Grupa miłośników Krynicy Morskiej); • promocja dziedzictwa kulturowego • promocja dobrych przykładów opieki nad zabytkami; • wspieranie rozwoju rybołówstwa; 	<ul style="list-style-type: none"> • samowole, wynikające z braku egzekucji prawa – przekształcenia deprecjonujące wartości zabytkowe • utrata integralności zabytkowej przestrzeni w wyniku inwestycji w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów cennych kulturowo i krajobrazowo • kolizja między wymogami ochrony a potrzebami mieszkańców (rozbudowy, wymiana zabytkowej stolarki okiennej, docieplenia elewacji) • słaby stan techniczny spowodowany niewłaściwym użytkowaniem zabytku • niewystarczająca wiedza i świadomość właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych na temat ich walorów i znaczenia • niewystarczająca promocja znaczenia i korzyści płynących z ochrony dziedzictwa kulturowego i tożsamości regionu;
---	--

7. Założenia programowe

Celem strategicznym Programu Opieki nad zabytkami miasta Krynica Morska jest:

ZACHOWANIE I OCHRONA DZIEDZICTWA KULTUROWEGO GMINY (ORAZ JEGO PROMOCJA) SŁUŻĄCE ROZWOJOWI MIASTA I BUDOWANIU REGIONALNEJ TOŻSAMOŚCI GMINY.

Realizacja celu strategicznego powinna odbywać się w oparciu o poniższe priorytety:

Priorytet 1: Dziedzictwo kulturowe, jako element rozwoju społeczno – gospodarczego miasta. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.

Priorytet 2: Badanie, promocja i edukacja służące budowaniu tożsamości.

Kierunki oraz typy działań w ramach poszczególnych priorytetów programu opieki:

Nazwa:	<p>Priorytet 1: Dziedzictwo kulturowe jako element rozwoju społeczno – gospodarczego miasta. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.</p>
Kierunki działań:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zachowanie dziedzictwa kulturowego, jako podstawy rozwoju społeczno – gospodarczego miasta w tym rozwój turystyki; ✓ ochrona obiektów zabytkowych (zabezpieczanie, konserwacja); ✓ możliwość wprowadzania nowej zabudowy do układów historycznych na zasadzie harmonijnej kontynuacji ✓ promowanie tradycyjnych form i cech lokalnej architektury. ✓ rewitalizacja historycznego centrum uzdrowiska – parku kuracyjnego ✓ dbałość o odpowiednią ekspozycję obiektów zabytkowych
Typy działań:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ renowacja, rewaloryzacja, poprawa stanu zachowania obiektów zabytkowych ✓ wprowadzenie charakterystycznych dla przestrzeni uzdrowiska kompozycji kwiatnych ✓ dobór projektów o wartości artystycznej i estetycznej do realizacji na terenie miasta i gminy, ograniczenie substandardowej zabudowy tymczasowej; ✓ segregacja ruchu kołowego i pieszego zwłaszcza w centrum miasta; ✓ rewaloryzacja i rewitalizacja zabytkowych układów przestrzennych osad: Lipa, Łysica i Karczma; ✓ montaż tabliczek mówiących o wpisie obiektu do rejestru zabytków; ✓ odpowiednia iluminacje najwartościowszych obiektów i obszarów; ✓ zakaz lokalizacji reklam i nośników reklamowych na obiektach chronionych oraz w centralnych przestrzeniach uzdrowiska;

Nazwa :	<p>Priorytet 2: Badanie, promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości.</p>
Kierunki działań:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ przeprowadzenie specjalistycznego rozpoznania badawczego obiektów zabytkowych przed procesem inwestycyjnym ✓ popularyzacja wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego gminy wśród wszystkich grup

	<p>wiekowych mieszkańców</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wykorzystanie historii miasta dla jego promocji – początki turystyki – romantyzm ✓ szeroki dostęp do informacji na temat dziedzictwa kulturowego; ✓ wyznaczanie szlaków turystycznych wykorzystujących walory dziedzictwa kulturowego i walory przyrodnicze; ✓ wspieranie rozwoju targów rybnych połączony z atrakcjami turystycznymi;
<p>Typy działań:</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Specjalistyczne rozpoznanie badawcze poszczególnych obiektów, zespołów oraz obszarów zabytkowych związane z przygotowywanym lub realizowanym procesem inwestycyjnym. ✓ wspieranie działań edukacyjnych i promocyjnych oraz popularyzacja wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego gminy; ✓ udostępnianie informacji na temat dziedzictwa kulturowego Mierzei na stronie internetowej gminy; ✓ organizowanie spotkań, na których byłyby przedstawiane dobre praktyki działań prowadzonych na obiektach i obszarach zabytkowych, a przez to inspirowanie właścicieli i użytkowników zabytków jedynie do działań zgodnych z ochroną i opieką nad zabytkami; ✓ organizowanie konkursów np. na najlepszego użytkownika/ właściciela zabytku i jego otoczenia; ✓ promocja regionalnego dziedzictwa kulturowego służąca kreacji produktów turystyki kulturowej; ✓ funkcjonalne i atrakcyjne zagospodarowanie istniejących przystani i portów ✓ opracowanie broszury z mapą na której zaznaczone byłyby zabytki gminy i szlaki turystyczne – jako graficzna forma promocji dziedzictwa kulturowego gminy; ✓ w celu nadania splendoru podkreślającego historyczną wyjątkowość miejsca proponowane jest wprowadzenie (obok nazw aktualnych) nazw historycznych ważniejszych ulic i obiektów oraz utworzenie jednorodnych tablic informacyjnych w miejscach, które mają ciekawą historię zaczerpniętą chociażby z opowieści

	<p>pierwszych letników odpoczywających na Mierzei (ścieżki wydeptane przez Panią Lerique i Panią Blum, lokalizacja poczty Pana Schmidta, domu wypoczynkowego Belveder itp.);</p>
--	--

Należy zwrócić uwagę, iż sposób kształtowania zabudowy kurortowej jest charakterystyczny i typowy dla tego typu ośrodków bez względu na czas i miejsce ich powstania i różni się od kształtu innych jednostek osadniczych. To, co jest najbardziej typowe to zabudowa koncentrująca się wokół głównego wnętrza zielonego, oraz w przypadku obszarów słabo zurbanizowanych – związanie widokowe z otaczającym pejzażem oraz połączenie siecią ścieżek pieszych z terenami sąsiadującymi.

Kompozycja kurgarten czyli parku kuracyjnego nawiązywała do kanonów sztuki francuskiej i włoskiej projektowania zieleni, „pośród tarasów, wzmocnionych kamiennymi skarpami zaakcentowanych krzewami i drzewami nie spotykanymi w środowisku naturalnym Mierzei. Obok rodzimych gatunków drzew tj. kasztanowce białe i klony, pojawiło się wiele odmian egzotycznych i importowanych, rosnących w donicach i w okresie zimy przechowywanych w oranżeriach. Rośliny egzotyczne były oznakowane i opisane tak, że spacerujący mogli rozpoznawać ich dziwnie brzmiące nazwy. Dopełnieniem dla drzew stały się szpalery strzyżonych krzewów oraz trawniki z klombami, na których sadzono kwiaty zakwitające w różnych porach wiosny, lata, jesieni tworzące barwne „smugowo” zmieniające się dywany. Park kuracyjny popularnie nazywano wyspą ogrodów, tak wielki bowiem powstawał kontrast między jego misterną, przemyślaną kompozycją, a monotonią okolicznych sosnowych lasów. Było to wówczas przestronne, rozświetlone wnętrza migoczące w promieniach słońca strumieniami licznych fontann”⁹

W Krynicy Morskiej opiekę nad zabytkami i ochronę dziedzictwa kulturowego: materialnego i niematerialnego należy połączyć z turystyką. Na tym skrawku piaszczystej ziemi, gdy w latach 40- tych XIX w. żądni „powrotu do natury” romantycy uruchomili regularne żeglugi parowcami po zalewie Wiślanym zaczęła rozwijać się turystyka. Piękną historię opowiedzianą przez córki kobiet, które przyczyniły się do powstania kąpieliska spisał w przewodniku o Krynicy Morskiej prof. Robert Dorr (prezes Towarzystwa Przyjaciół Starożytności). Pani Berta Lerique i Emilia Muller przenoszą czytelnika do czasów, gdy na Mierzei mieszkali nieliczni, poprzez czas kształtowania się osady i uzdrowiska. Ochrona i promowanie zachowanych obiektów zabytkowych wraz z wykorzystaniem historii opisanych przez prof. Roberta Dorr (przypomnianych w Dziejach kąpieliska i kurortu w Krynicy Morskiej – D. Barton) do celów marketingowych może przyczynić się do wzrostu wartości miejsca w oczach turystów, oraz poznania i docenienia przeszłości mierzei wśród jej mieszkańców.

8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami

Zakłada się, że zadania określone w niniejszym Programie opieki będą wykonywane a pomocą wymienionych instrumentów:

A. Instrumenty prawne

Problematyka zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego zawarta w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy stanowiła podstawę do formułowania zasad ochrony ujętych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Proponowane jest zawarcie współpracy miasta z właścicielami obiektów zabytkowych w działalności związanej z wpisem do rejestru zabytków i wykonanie odpowiednich decyzji administracyjnych związanych z ochroną i opieką nad tymi obiektami.

B. Instrumenty koordynacji

Realizacja projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego ujętych w zapisach strategii województwa, powiatu i gminy, planach rozwoju lokalnego. Współpraca z instrumentami zajmującymi się ochroną zabytków w tym współpraca z organizacjami pozarządowymi tj. „Stowarzyszenie miłośników rozwoju krynicy morskiej”

C. Instrumenty finansowe

Wykorzystywanie funduszy unijnych oraz dostępnych dofinansowań województwa pomorskiego na dotacje celowe udzielane na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (proponowane podjęcie uchwały rady miasta w sprawie przyjęcia zasad i trybu udzielania i rozliczania dotacji na prace konserwatorskie)

D. Instrumenty społeczne

Prowadzenie działań z zakresu współpracy z właścicielami zabytków bądź ich użytkownikami.

Edukacja i informacja związana z dziedzictwem kulturowym, jak również tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

E. Instrumenty kontrolne

Przewiduje się stosowanie dwóch form monitoringu: zasobów poprzez weryfikacja i aktualizację gminnej ewidencji zabytków) oraz monitoring stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami

Ocena realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Miasta Krynica Morska należy do Burmistrza Miasta Krynica Morska, który ma obowiązek, co dwa lata przedstawiać Radzie Miasta Krynica Morska sprawozdania z realizacji programu.

Przykładami kryteriów do prowadzenia oceny realizacji programu opieki mogą być:

- Liczba wniosków o wpis do rejestru zabytków
- ilość obiektów objętych pracami konserwatorskimi dofinansowanymi z pieniędzy publicznych
- liczba przygotowanych i wydanych wydawnictw (folderów promocyjnych, przewodników)
- liczba szkoleń edukacyjnych na temat dziedzictwa kulturowego i tożsamości miasta oraz liczba uczestników biorących w nich udział
- liczba konkursów, wystaw i działań edukacyjnych przeprowadzonych na terenie miasta
- poziom procentowy wydatków budżetu gminy na ochronę i opiekę nad zabytkami
- wartość finansowa zrealizowanych programów rewaloryzacji
- zakres współpracy z organizacjami pozarządowymi
- liczba utworzonych szlaków turystycznych, tras rowerowych, konnych

10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami

10.1. Publiczne źródła finansowania

W celu skutecznej ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego zostaną wykorzystane środki z budżetu gminy jak również z innych publicznych źródeł tj. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Samorząd województwa pomorskiego, a zatem:

- w budżecie gminy zabezpieczone będą środki na zadania wynikające z niniejszego dokumentu
- w ramach programu „dziedzictwo kulturowe” Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przeznacza środki finansowe na dotacje prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, wnioski o takie dotacje może składać gmina lub każdy inny właściciel obiektu zabytkowego
- w ramach programu „Razem bezpieczniej” związanego z dofinansowaniem zadań z zakresu poprawy bezpieczeństwa i zabezpieczenia obiektów zabytkowych (monitoring automatyczny, systemy p. włamaniowe, p. pożarowe) Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji może dofinansować jednostki samorządu terytorialnego, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe
- w ramach Wojewódzkiego Programu Wspierającego Rozwój Gospodarczy i Tworzenie Miejsc Pracy w Oparciu o Wykorzystanie Tradycji i Zasobów Przyrodniczych Regionu – „GRYP” województwo Pomorskie tworzy okresowe miejsca pracy dla osób długotrwale bezrobotnych przy pracach związanych z ochroną zabytków, turystyką, ochroną środowiska i tradycji regionalnych;

10.2. Środki pomocowe

Miasto Krynica Morska zamierza korzystać z dostępnych dla gminy środków Unii Europejskiej w ramach różnych programów pomocowych, a także pomagać innym beneficjentom w pozyskiwaniu środków na cele związane z ochroną dziedzictwa kulturowego.

Europejski fundusz rozwoju regionalnego
Dofinansowanie projektów strukturalnych:

1. Programu operacyjnego infrastruktury i środowiska
2. Regionalnego programu operacyjnego dla województwa pomorskiego
3. Program regionu morza Bałtyckiego
4. Program dla Europy Środkowej
5. Program współpracy transgranicznej południowy Bałtyk

Europejski fundusz społeczny

Dofinansowanie udzielane w ramach Programu operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 w ramach priorytetu: tworzenie regionalnych produktów turystycznych na obszarach Pomorza

11. Realizacja i finansowanie przez gminę zadań z zakresu ochrony zabytków

Cele określone w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Gminy Miasta Krynica Morska na lata 2013-2016 będą osiągnięte poprzez:

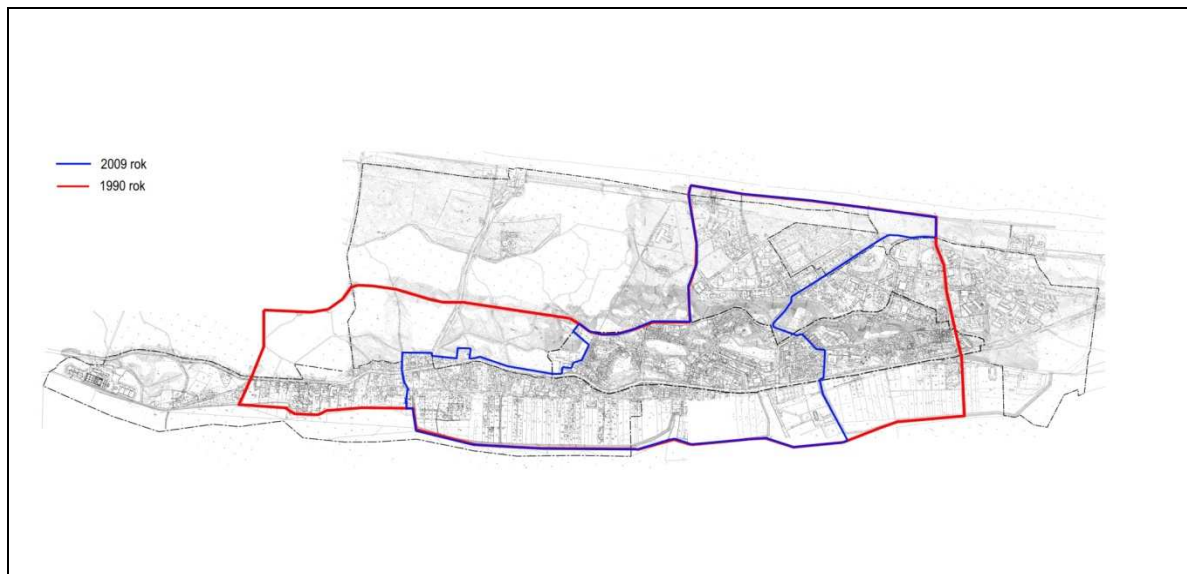
- Wspólne działania władz miasta Krynica Morska z Ministerstwem Kultury, Urzędem Marszałkowskim, Województwem Pomorskim, Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków oraz innymi jednostkami samorządu terytorialnego na zasadach porozumień, umów, wspólnych podmiotów
- Inicjatywy własne władz Miasta
- Stosowanie instrumentów finansowania/ dotacje, nagrody, zachęty
- Funkcje programowe/ programy lokalne i projekty, kontrakty
- Inne działania stymulujące

Dla koordynacji działań Programu podjęte zostaną działania zmierzające do powołania przez Burmistrza Miasta zespołu doradczego składającego się z osób kompetentnych i związanych z działaniami na rzecz ochrony zabytków, krajobrazu kulturowego i ochrony zabytków środowiska, oraz związanych z kulturą, turystyką, edukacją i promocją.

12. Aneks:

ZAŁĄCZNIK NR 1

Układ ruralistyczny Krynicy Morskiej wpisany do rejestru zabytków w 1990-01-25, Obowiązuje załącznik graficzny do decyzji nr DOZ- BS/EJ-500-Krynica Morska-12/06/08 z dn.09-07-2009-zmieniającej granice układu ruralistycznego wpisanego do rejestru zabytków

Zestawienie fotografii obiektów wpisanych do rejestru zabytków przybliżające ich stan zachowania:

Budynek mieszkalny, ul. Gdańska 72**

Willa, Gdańska 102***

Willa, ul. Żeromskiego 8

Willa z ogrodem, ul. Górników 20

Dawna willa Kolkmann z posesją, ul. Młodzieży 1***

Willa, ul. Młodzieży 2***

Willa, ul. Portowa 28***

Willa, ul. Przyjaźni 22

Budynek mieszkalny, ul. Szkolna 4

Dawny Hotel „Cesarski Dwór”, ul. Teleekspresu 2***

Wille „Św. Katarzyna” i „Meta”, ul. Teleekspresu 6** i ***

Willa Marta z ogrodzeniem, ul. Teleekspresu 8***

Willa, ul. Teleekspresu 10***

Willa, ul. Teleekspresu 12***

Willa, ul. Teleekspresu 17***

Budynek mieszkalny, ul. Turystyczna 10/12*

- * obiekt z okresu pierwszego kurortu spółki żeglugowej 1841-1870
- ** obiekt z okresu kurortu Towarzystwa Akcyjnego 1871-1900
- *** obiekty z okresu 1901-1920

1.1. Gminna Ewidencji Zabytków

KRYNICA MORSKA- GMINNA EWIDENCJA ZABYTEKÓW

LP	ADRES	NR DZIAŁKI	RODZAJ OBIEKTU	PRZEDMIOT OCHRONY
1	Bosmańska 1	574/2, 579/2	Hotel	Forma bryły, kształt dachu,
2	Cicha 10	499/1	Budynek mieszkalny	Forma bryły, kształt dachu,
3	Gdańska 2	169/5	Siedlisko budynek mieszkalny i gospodarczy	Zasada zagospodarowania siedliska, forma brył budynków, kształt i materiał pokrycia dachów, 1weranda, detal drewniany
4	Gdańska 7	13	Budynek mieszkalny – część frontowa	forma bryły budynku, materiał elewacji, kształt i materiał pokrycia dachu
5	Gdańska 25	92	Budynek mieszkalny	forma bryły budynku, konstrukcja werandy, kształt dachu
6	Gdańska 30	62/2	Budynek mieszkalny	forma bryły budynku, materiał szczytów, kształt i materiał pokrycia dachu oraz werandy, detal, stolarka;
7	Gdańska 31/37	95/3, 96	Budynek bliźniaczy	forma bryły budynku, materiał elewacji, kształt i materiał pokrycia dachu, werandy, detal,
8	Gdańska 39	99	Siedlisko - budynek mieszkalny i gospodarczy	forma brył budynków, materiał elewacji, kształt i materiał pokrycia dachu, weranda,
9	Gdańska 43	100	Siedlisko - budynek mieszkalny	forma bryły budynku, kształt i materiał dachu, szalunek drewniany szczytu, detal
10	Gdańska 46	231	Budynek mieszkalny	forma bryły budynku, materiał elewacji, kształt i materiał pokrycia dachu, detal, weranda
11	Gdańska 49	106	Budynek mieszkalny	Forma bryły przed rozbudową – część frontowa budynku,
12	Gdańska 53	167/12	Siedlisko- leśniczówka	Zasada zagospodarowania siedliska, forma brył budynków, kształt dachu
13	Gdańska 55	110/7	Zespół szkolnym	Układ i forma brył, kształt dachu, materiał pokrycia dachowego i elewacji
14	Gdańska 54	242/1	Budynek mieszkalny	forma bryły budynku, kształt i materiał

				dachu,
15	Gdańska 63	188		Forma bryły, kształt dachu, materiał pokrycia dachowego i elewacji, detal
16	Gdańska 65	170	Budynek mieszkalny	Forma bryły, kształt dachu, materiał pokrycia dachowego
17	Gdańska 70	271	Budynek mieszkalny	forma bryły budynku, kształt dachu i materiał jego pokrycia
18	Gdańska 74	277/1	Budynek mieszkalny	forma bryły budynku, materiał elewacji, kształt i materiał pokrycia dachu, werandy, detal
19	Gdańska 76	280	Budynek mieszkalny	forma bryły budynku, materiał elewacji, kształt i materiał pokrycia dachu, werandy, detal
20	Gdańska 79	409	Dwa budynki mieszkalne, Hildebrandt	Forma bryły, kształt dachu, drewniany i ceglany detal elewacji, forma i materiał elewacji, werand i stolarki
21	Gdańska 80-82	284 283/1	Budynki bliźniacze	forma bryły budynku, kształt i materiał pokrycia dachu, werandy,
22	Gdańska 84	286	Budynek mieszkalny	forma bryły budynku, kształt i materiał pokrycia dachu
23	Gdańska 98	298	Budynek mieszkalny	forma bryły budynku, materiał jej elewacji, kształt i materiał pokrycia dachu, weranda
24	Gdańska 118/120	576, 577	Budynek mieszkalny - bliźniaczy	Forma bryły, kształt dachu i materiał pokrycia dachu, oryginalny detal
25	Górników 16	509	Budynek mieszkalny	Forma bryły kształt dachu, materiał pokrycia dachowego
26	Górników 27	515/1, 515/2	Bungalow	Forma bryły, kształt dachu
27	Krótką 1	454	Budynek mieszkalny	Forma bryły, kształt dachu, materiał pokrycia dachowego
28	Leśna 1	111/1	Budynek mieszkalny	Forma bryły, kształt i materiał pokrycia dachu, ceglana elewacja, forma i materiał werandy,
29	Metalowców 16	436/8	Dawna Willa Aschenheim - budynek opuszczony	Forma bryły,

30	Metalowców 18	436/8	Dawna Willa Diegner - budynek opuszczony	Forma bryły
31	Morska 2	657/2, 657/5	Budynek mieszkalny	Forma bryły, konstrukcja, materiał, kształt dachu i materiał pokrycia
32	Morska 4	657/11, 657/4	Dom letni	Forma pierwotnej bryły, kształt dachu i materiał pokrycia
33	Przyjaźni 3	29/36	Bungalow „Joanna”	Forma bryły, kształt dachu, materiał pokrycia dachowego, stolarka,
34	Przyjaźni 4	121/2	Dom letni	Forma bryły, kształt dachu, materiał pokrycia dachowego i elewacji
35	Przyjaźni 10a,b,c,d	387	Dawna centrala elektryfikacji i wodociągów	Forma bryły
36	Przyjaźni 26 (róg Przyjaźni/Lekarzy)	29/41	Bungalow - recepcja	Bryła, kształt dachu, materiał pokrycia dachowego, stolarka w niektórych
37	Przyjaźni 26 pomiędzy Nafciarzy i Lekarzy	29/41	Bungalow mostek od wejścia do ulicy	Bryła, kształt dachu, stolarka, kompozycja elewacji
38	Przyjaźni 26 ośrodek Jantar od ul. Sienkiewicza	29/41	Bungalow „Świt”	Bryła, kształt dachu, stolarka, drewniane kolumny w narożnikach budynku
39	Przyjaźni 26 ośrodek Jantar od Sienkiewicza	29/41	Bungalow „Komar”	Bryła, kształt dachu, materiał pokrycia dachowego,
40	Przyjaźni (pierzewa zach.) róg Sienkiewicza	29/41	Bungalow „Echo”	Forma bryły, stolarka
41	Rybacka 11	247, 248, 249	Budynek mieszkalny	forma bryły budynku, kształt i materiał dachu, drewniany szczytu
42	Rybacka 15	256	Budynek mieszkalny	forma bryły budynku, materiał jej elewacji, kształt i materiał pokrycia dachu, weranda
43	Rybacka 21	265, 266	Budynek mieszkalny	forma podstawowa bryły budynku, materiał jej elewacji, kształt i materiał pokrycia dachu,
44	Rybacka 41	287	Budynek mieszkalny	forma bryły budynku, materiał elewacji,

				kształt i materiał pokrycia dachu, weranda
45	Rybacka 47	302	Siedlisko- budynek mieszkalny i gospodarczy	forma podstawowa bryły budynku, kształt i materiał pokrycia dachu,
46	Świerczewskiego 16a, b	399/1	Budynek bliźniaczy	Kształt bryły podstawowej, typ pokrycia dachu
47	Teleekspresu 4	675	Kościół	Kształt bryły, materiał pokrycia dachowego
48	Teleekspresu 5	661/3	Budynek mieszkalny	Forma bryły, konstrukcja materiał, kształt dachu i materiał pokrycia
49	Teleekspresu 7	661/2	Budynek mieszkalny, Pensjonat - Rybaczówka	Forma bryły, konstrukcja, materiał, kształt dachu i materiał pokrycia, detal
50	Teleekspresu 15	664/18	Pensjonat	Forma bryły, konstrukcja, materiał, kształt dachu i materiał pokrycia; 10detal
51	Tkaczy 11	204	Dawny Hotel Dependence - hotel	Bryła podstawowa, weranda od strony ul. Tkaczy
52	Topolowa 6	75	Budynek mieszkalny	forma podstawowa bryły budynku, kształt i materiał pokrycia dachu, weranda
53	Turystyczna 2	315/4	Budynek letniskowy	forma bryły budynku, kształt i materiał pokrycia dachu,
54	Zabytkowa 1	242/3 242/4	Relikt siedliska - budynek mieszkalny i gospodarczy	Zasada zagospodarowania siedliska, forma brył i materiał budynków, kształt i materiał pokrycia dachu,
55	Żołnierzy 1	556/4	Siedlisko - budynek mieszkalny i gospodarczy	Forma bryły, kształt dachu, materiał elewacji obu budynków, ceglany detal
56	Żołnierzy 1a, b	556/1,556/2, 556/5, 556/6	Zespół latarni morskiej (budynek mieszkalny i latarnia)	Forma bryły, stolarka, detal architektoniczny – budynek mieszkalny; Forma bryły i funkcja - latarnia
57	Zespół Belvedere	436/29	Relikt Domu Kuracyjnego Belvedere	Obszar lokalizacji zespołu Domu Kuracyjnego, relikht prawdopodobnie lodowni

PRZEBRNO- GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW

	ADRES	NUMER DZIAŁKI	RODZAJ OBIEKTU	PRZYDMIOT OCHRONY
1	Wiejska 1	177/17	Siedlisko leśniczówki (budynek mieszkalny i gospodarczy)	Budynek mieszkalny i gospodarczy – forma brył, kształt i materiał pokrycia dachu leśniczówki, stolarka
2	Wiejska 2	177/3,177/9, 177/4, 177/5, 177/6,177/7, 177/8,177/13,177/10 177/12,177/11,	Siedlisko (budynek mieszkalny i 2 budynki gospodarcze)	Sposób zagospodarowania siedliska forma brył, kształt i materiał pokrycia dachów i elewacji
3	Wiejska 5	26	Budynek mieszkalno - usługowy	Pierwotna bryła budynku, drewniany detal, materiał elewacji i pokrycia dachu;
4	Wiejska 6	29	Budynek mieszkalny	forma brył, kształt i materiał pokrycia dachu i szczytu budynku mieszkalnego.
5	Wiejska 10	40	Budynek mieszkalny	forma brył, kształt dachu
6	Wiejska 12	173/30, 173/31	Siedlisko (budynek mieszkalny i budynki gospodarczy)	forma brył, kształt dachu
7	Wiejska 18	174/2	Siedlisko pracowników leśniczówki (budynek mieszkalny i gospodarczy) - opuszczone	forma brył, kształt dachu
8	Wiejska	28	Nieistniejący cmentarz ewangelicki	Relikty nagrobków oraz zieleń
9	-	-	Kamienie graniczne na granicy wolnego miasta Gdańska i Niemiec	Kamienie graniczne

PIASKI – GMINNA EWIDENCJA ZABYTKÓW

LP	ADRES	NUMER DZIAŁKI	RODZAJ OBIEKTU	PRZYDMIOT OCHRONY
1	Piaskowa 28	41/1	Siedlisko leśniczówki (budynek mieszkalny i gospodarczy)	Budynek mieszkalny i gospodarczy – forma brył, kształt i materiał pokrycia dachów, materiał elewacji
2	Słoneczna 21	34/1	Budynek mieszkalny	forma bryły, kształt i materiał elewacji
3	Słoneczna 43	56/1	Budynek mieszkalny	forma bryły, stolarka
4	Słoneczna 49	61	Budynek mieszkalny	forma bryły, kształt i materiał pokrycia dachu
5	Słoneczna 55	127	Budynek mieszkalny	forma bryły, kształt i materiał pokrycia dachu
6	Słoneczna 61	135	Budynek mieszkalny	forma bryły, kształt i materiał pokrycia dachu
7	-	95	cmentarz	Relikty nagrobków
8	-	119	Dawna stacja ratownictwa wodnego	Budynek – bryła, kształt i materiał pokrycia dachu.
9	-	21/1	Siedlisko leśniczówka (budynek mieszkalno-biurowy i gospodarczy)	forma bryły, kształt dachu

Tabela 3 – Wykaz Białych Kart dostępnych w Zasobach Archiwalnych Oddziału Terenowego NID w Gdańsku

L.P	Miejscowość	Obiekt	ulica	woj.	powiat	gmina	data wyk. karty	autorzy	nr w rej.
1	Krynica Morska	Układ urbanistyczny		pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska	136
2	Krynica Morska	Dom	ul. Bałtycka nr 1	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
3	Krynica Morska	Hotel " Kahlberg " - ob. restauracja " Morska "	ul. Bosmańska	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1999	M. Gawryluk	
4	Krynica Morska	Dom	ul. Gdańska nr 10, d. nr 23	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
5	Krynica Morska	Dom	ul. Gdańska nr 13 i 15	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
6	Krynica Morska	Dom	ul. Gdańska nr 30	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
7	Krynica Morska	Dom	ul. Gdańska nr 31	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
8	Krynica Morska	Dom	ul. Gdańska nr 46	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
9	Krynica Morska	Dom	ul. Gdańska nr 48	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
10	Krynica Morska	Dom	ul. Gdańska nr 50	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
11	Krynica Morska	Dom	ul. Gdańska nr 57	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
12	Krynica Morska	Dom	ul. Gdańska nr 63	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	

Tabela 3 – Wykaz Białych Kart dostępnych w Zasobach Archiwalnych Oddziału Terenowego NID w Gdańsku

13	Krynica Morska	Budynek mieszkalny	ul. Gdańska nr 72, d. nr 69	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	152
14	Krynica Morska	Dom	ul. Gdańska nr 75	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
15	Krynica Morska	Budynek mieszkalny	ul. Gdańska nr 77	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
16	Krynica Morska	Willa	ul. Gdańska nr 102, d. nr 39	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	371
17	Krynica Morska	Budynek mieszkalny	ul. Górników nr 20, d. nr 9	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1993	A. Milkiewicz	350
18	Krynica Morska	Dom	ul. Krótka nr 1	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
19	Krynica Morska	Willa	ul. Metalowców nr 126	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
20	Krynica Morska	Willa	ul. Młodzieży nr 1, d. nr 2	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	522
21	Krynica Morska	Willa	ul. Młodzieży nr 2, d. nr 1	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	364
22	Krynica Morska	Willa	ul. Portowa nr 28, d. nr 9	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	376
23	Krynica Morska	Willa	ul. Przyjaźni Polsko - Radzieckiej nr 1	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
24	Krynica Morska	Kamieniczka	ul. Przyjaźni Polsko - Radzieckiej nr 11	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	367
25	Krynica Morska	Kamienica	ul. Robotników nr 8	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	

Tabela 3 – Wykaz Białych Kart dostępnych w Zasobach Archiwalnych Oddziału Terenowego NID w Gdańsku

26	Krynica Morska	Dom	ul. Robotników nr 10	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
27	Krynica Morska	Dom	ul. Robotników nr 12	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
28	Krynica Morska	Kamienica	ul. Robotników nr 21	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
29	Krynica Morska	Dom	ul. Rybacka nr 6	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	
30	Krynica Morska	Dawny pensjonat - ob. dom wypoczynkowy " Bałtyk "	ul. Teleekspresu nr 2	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1990	J. Domino	194
31	Krynica Morska	Wille : " Św. Katarzyna " i " Meta "	ul. Teleekspresu nr 6	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1992	D. Barton, M. Gawryluk	233
32	Krynica Morska	Kamieniczka	ul. Teleekspresu nr 6	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	233
33	Krynica Morska	Kamieniczka	ul. Teleekspresu nr 8	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	369 i 539
34	Krynica Morska	Willa	ul. Teleekspresu nr 10	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	366
35	Krynica Morska	Willa	ul. Teleekspresu nr 12	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	273
36	Krynica Morska	Willa	ul. Teleekspresu nr 21	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	359
37	Krynica Morska	Hotel " Dependence " - ob. dom wczasowy " Bałtyk II "	ul. Tkaczy nr 2	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1999	M. Gawryluk	
38	Krynica Morska	Dom	brak adresu	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	1981	G. Makowska, Z. Dąbkowski	

Tabela 4 - Karty cmentarzy z Zasobów Archiwalnych Oddziału Terenowego NID w Gdańsku

Miejscowość	Obiekt	ulica	woj.	powiat	gmina	data wyk. karty	autorzy	Data zamknięcia
Krynica Morska	Cmentarz parafialny (d. ewangelicki, ob. Katolicki)	ul. Leśna	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	05.09.1994	Z. Pągowski	czynny
Krynica Morska	Cmentarz żołnierzy radzieckich (bezwyznaniowy)	ul. Sienkiewicza	pomorskie	nowodworski	Krynica Morska	05.09.1994	Z. Pągowski	brak daty